

Statens plantepatologiske Forsøg (H. Ingv. Petersen)

Afprøvningsafdelingen (E. Nøddegaard)

Forsøg med afsvampning af sædekorn

Sammenligning af kviksølvholdige og kviksølvfrie midler

*Experiments with seed dressing to cereals**Comparison of mercury and non-mercury compounds*

Knud E. Hansen

INDHOLDSFORTEGNELSE		Side
1	Sammendrag	171
2	Summary	172
3	Indledning	172
4	Beskrivelse af sygdomme der indgår i forsøgene	172
5	Nedsættelse af forbruget af kviksølvholdige midler	175
6	Erstatningspræparater for kviksølv	179
6,1	De anvendte midler og deres kemiske sammensætning	179
6,2	Optællingsforsøg, markforsøg. Metodik	180
6,2,1	Undersøgelser over sygdomsangreb	180
6,2,2	Spiringsoptællinger	184
6,3	Laboratorieforsøg	186
6,4	Væksthusforsøg	188
6,5	Udbytteforsøg	192
6,5,1	Udbyttmålinger	192
6,5,2	Spiringsoptællinger	198
6,5,3	Litervægtsbestemmelser	201
7	Diskussion	204
8	Konklusion	207
9	Litteratur	208

1. Sammendrag

Ca. 60 kemiske forbindelser og blandinger heraf er prøvet som erstatningspræparater for kviksølvholdige midler til afsvampning af sædekorn.

Mulighederne for bekæmpelse har været afhængig af de enkelte svampearter og deres placering, dybt eller overfladisk i kernerne. De fleste af midlerne er udgået af forsøgene på grund af manglende virkning, fytotoksicitet eller af toksikologiske årsager. Nedennævnte midler har fra 1974 opnået anerkendelse til bekæmpelse af følgende sygdomme:

Benlate 50 og *Neo-Voronit* mod rugens stængelbrand, hvedens stinkbrand, hvedens brunplet-syge samt mod *Fusarium*; *Benlate* endvidere mod nøgen brand på hvede.

Dithane M 45 og flere manebmidler mod byggenes stribesyge samt mod *Fusarium*.

Vitavax 75 W mod nøgen brand på byg og havre.

2. Summary

About sixty compounds and mixtures were tested as substitutes for mercury compounds used as seed dressings to cereals.

In order to determine the effects on various diseases countings of germinated plants have been made in experiments carried out in the field, in greenhouse, and laboratory.

Due to unsatisfactory effects on fungi, phytotoxicity or toxicological reasons, most of the studied preparations had to be discarded. The remaining preparations were tested in yield experiments.

Compared with mercury compounds none of the selected preparations, when used individually, had the same all-round effect on the various fungi. Effects generally improved by use of mixtures of preparations. Best effect was obtained on Bunt of wheat and Stripe Smut of rye. Only few preparations were satisfactory to diseases caused by *Helminthosporium* fungi (Barley Leaf Stripe and Leaf Spot of oats). Against Loose Smut in wheat and barley only preparations with systemic effect were effective.

Benlate 50 and Neo-Voronit have obtained official approval against Stripe Smut in rye, Bunt and Glume blotch in wheat and Fusarium, Benlate also against Loose Smut in Wheat. Dithane M 45 and several Maneb products against Leaf Stripe of barley and Fusarium. Vitavax against Loose Smut in barley and oats.

3. Indledning

Gennem ca. 50 år har afsvampningsmidler indeholdende forskellige kviksølvforbindelser været næsten enerådende til afsvampning af sædekorn på grund af disse midlers gode effekt overfor de fleste udsædsbårne sygdomme. Kun hvor der har været tale om at bekæmpe nøgen brand på byg og hvede har kviksølvmidlerne ikke været effektive.

Nærværende beretning omhandler resultater af forsøg med afsvampning af såsæd udført i årene 1963-73. En del af resultaterne er tidligere meddelt som enkelt-resultater (9,10,11).

Da kviksølvforbindelserne er giftige og tungt nedbrydelige har der længe været ønske om at nedsætte forbruget af disse, eventuelt at erstatte dem med mindre giftige midler. Med henblik på dette er der udført en række forsøg, dels optællingsforsøg, hvor effektiviteten overfor de enkelte sygdomme har kunnet måles, dels udbytteforsøg, samt mere specielle undersøgelser i laboratorium og væksthuse med henblik på bl.a. at undersøge midlernes fytotoksiske virkning.

4. Beskrivelse af sygdomme der indgår i forsøgene
Byggens sribesygge (*Pyrenophora graminea*; konidiestadium: *Helminthosporium grami-*

neum). Infektionen ligger i skal og avner og ved spiringen vokser myceliet ind i bladspiren. Angrebets styrke afhænger foruden af udsædens smittegrad af klimatiske faktorer. Erfaringsmæssigt opnås størst angreb efter tidlig såning med køligt og fugtigt vejr den første tid efter såningen.

De første symptomer kan iagttages allerede på første blad som lyse striber på langs ad bladet. I marken er angrebet lettest at erkende fra planterne har 4-5 blade til begyndende gulning, hvor striberne bliver brune og forårsager spaltning af bladene (Fig. 1). De angrebne planter sætter kun undtagelsesvis aks og da altid svange aks. Fra de angrebne blade spredes sporer til sunde planter, hvor de inficerer de unge kerner.

Byggens bladpletsygge (*Pyrenophora teres*; konidiestadium: *Helminthosporium teres*). Denne svamp er nær beslægtet med *Helminthosporium gramineum*. Symptomerne på de angrebne planter ses på det første blad som stærkt brunfarvede, ofte langstrakte pletter forbundne ved korte tværlinier således, at pletterne bliver netformede (Fig. 2). Det primære angreb ses kun på første blad, hvorved sygdommen adskiller sig fra byggens sribesygge, der vokser med op i planten. Bladpletsygen kan senere

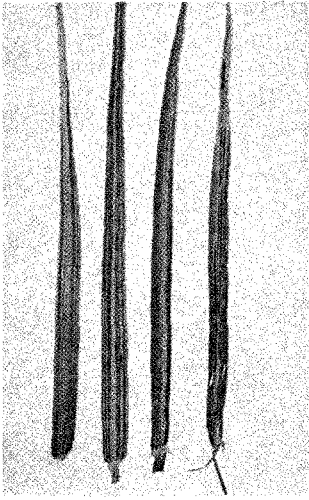

Fig. 1. Byggets sribesyge
(*Helminthosporium gramineum*)
Foto: V. Smedegaard

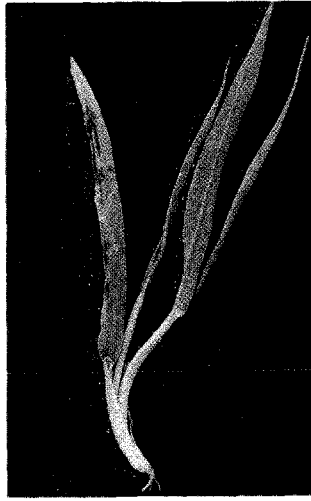

Fig. 2. Byggets bladpletsyge
(*Helminthosporium teres*)
Foto: B. Welling

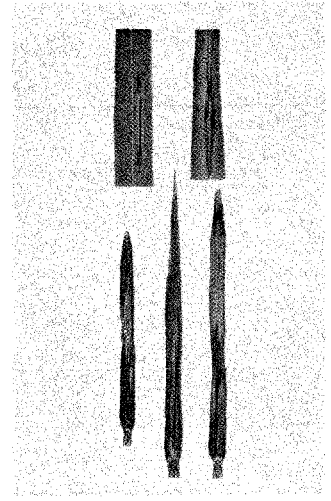

Fig. 3. Havrens bladpletsyge
(*Helminthosporium avenae*)
Foto: M. Jepsen

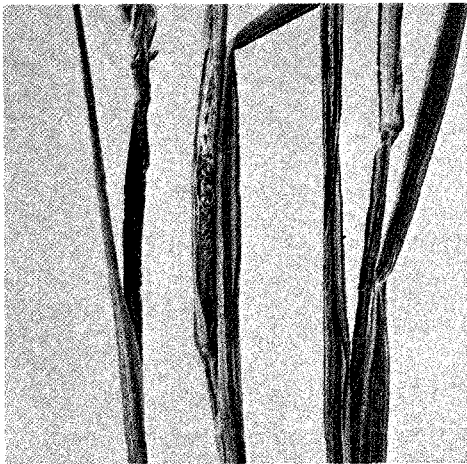
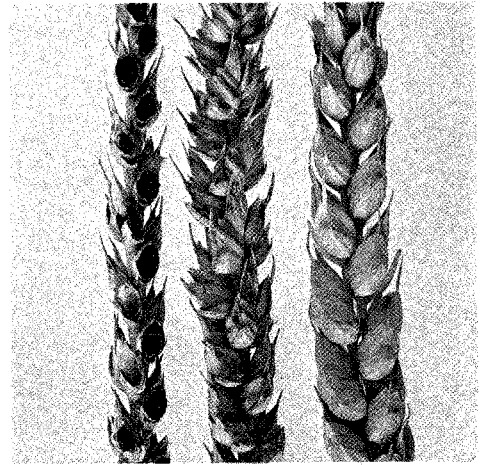

Fig. 4. Rugens stængelbrand
(*Urocystis occulta*)
Foto: J. O. Thøgersen L. I. K.

Figur. 5. Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*).
Til højre: sundt aks. I midten: angrebet aks.
Til venstre: gennemskåret angrebet aks.
Foto: J. O. Thøgersen L. I. K.

Fig. 6. Nøgen bygbrand. (*Ustilago nuda*). Til venstre: partielt angreb. Efter »Bayer« Pflanzenschutz Compendium.

Fig. 7. Nøgen hvedebrand (*Ustilago tritici*). Til venstre: partielt angreb. Efter »Bayer« Pflanzenschutz Compendium.

Fig. 8. Hvedekærner inficeret med *Fusarium* på rødder og kimskeider. Efter Kietreiber 1961.

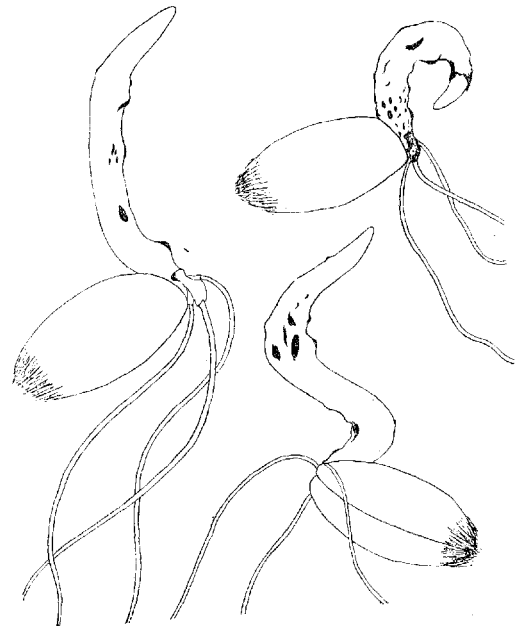

Fig. 9. Hvedekærner inficeret med *Septoria nodorum* på rødder og kimskeider. Efter Kietreiber 1961.

smitte epidemisk, hvorved hele marken kan få et gulbrunt udseende (sekundære angreb). Svampen kan endvidere smitte til nydannede kerner, der bliver mørkfarvede ved basis.

Havrens bladpletsyge (*Pyrenophora avenae*, *konidiestadium*; *Helminthosporium avenae*). Denne sygdom er nær beslægtet med byggens bladpletsyge og ses ofte på 1. blad af havreplanter som langstrakte bladpletter, der i begyndelsen ofte følger bladnerverne (Fig. 3). Senere kan bladet visne helt. I Danmark følger svampen sjældent med længere op i planterne og har som følge deraf næppe større økonomisk betydning.

Rugens stængelbrand (*Urocystis occulta*). Hører til brandsvampene, men er karakteristisk ved, at brandsporerne dannes i stængel og blade. Symptomerne viser sig som blygrå striber kort tid før begyndende skridning. De angrebne planter har mangelfuld skridning og svange aks (Fig. 4). Senere brister overhuden hvorved de sorte brandsporer frigøres. Ved berøring og vinddrift kan smitten føres til sunde planter. Sporerne kan ligeledes smitte under høst og tærskning. Smitstoffet kommer derved til at sidde udvendig på kernerne, hvilket er medvirkende til gode muligheder for bekæmpelse ved afsvampning.

Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*). Symptomerne på denne sygdom viser sig først efter skridning og ved, at akset bliver længere. Sporerne udvikles i det indre af frugtknuden, der bliver tykkere og mere buttet end normale kerner. Derved udspiles avnerne hvilket giver akset et »åbent« præg (Fig. 5). Under tærskningen slås de sporefyldte »kerner« i stykker og sporerne, der på grund af indhold af trimethylamin er stærkt ildelugtende, spredes til sunde kerner. Smitten sidder som rugens stængelbrand udvendig på kernerne, hvilket giver gode muligheder for bekæmpelse.

Nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*) og nøgen hvedebrand (*Ustilago tritici*). De inficerede planter skrider nogle dage før sunde planter. Avner og skal udvikles ikke, hvorfor brandkornene let slås i stykker og ved vindens hjælp spredes til sunde planter (Fig. 6 og 7). Smitten

sker via støvfanget og smittegraden er afhængig af sorterens anlæg for at blomstre med åben blomst. Smitstoffet kommer således til at befinde sig dybsiddende i kernerne, hvorved muligheden for kemisk afsvampning indskrænkes til midler med udpræget systemisk virkning, hvilket vil sige, midler der virker svampedræbende efter optagelse i plantecellerne.

Spirehæmmende svampe: *Fusarium*arter. Disse findes ret udbredt i plantemateriale og infektionsmulighederne er mange. I sædekorn har *Fusarium nivale* størst interesse, da denne anses for den mest patogene. *Fusarium*svampes tilstedeværelse viser sig ved, at nyspirede kerner får brune og indskrumpne rødder, der helt mangler rodhår. Bladspiren er svag og vokser i zig-zag, hvorved den ofte hindres i at trænge gennem jordoverfladen (*Spiringsfusariose*) (Fig. 8). *Fusarium*svampe er endvidere medvirkende årsag til dannelse af sneskimmel, der kan forårsage total uddøen af planterne på større eller mindre arealer. *Fusarium*arter kan ligeledes under modningen smitte kerner og avner i aksene (aksfusariose) hvorved den følgende udsæd kan blive stærkt inficeret.

Hvedens brunpletsyge (*Septoria nodorum*) forårsager ligesom *Fusarium*arter brunfarvning af rødder og kimskeider og kan derved forårsage stærk hæmning af fremspiringen. På kimskeiden dannes små karakteristiske udvækster der får spiren til at krumme, så den ikke kan skyde gennem jordoverfladen. (Fig. 9). Svampen kan angribe planter på alle udviklingsstrin i form af bladpletter. Størst skade forvolder sygdommen ved at angribe aksene. Kort efter skridning kan der ved angreb ses brunviolette pletter på avnerne. Senere trænger smitten ind i de nydannede kerner der hindres i deres udvikling og angrebne kerner forbliver små og indskrumpne.

5. Nedsættelse af forbruget af kvikksølvholdige midler

Med enkelte undtagelser fx. sublimat (*mercurichlorid*) har den aktive bestanddel i de i praksis anvendte kvikksølvholdige afsvampningsmidler været organiske forbindelser med følgende fæl-

les opbygning inddelt i nedennævnte tre grupper.

Radikal - Hg - Syrerest

Alkylforbindelser: Radikalet står i denne gruppe forbindelser for et lavere alkoholradikal (alkyl) som fx. methyl eller ethyl.

Syrerest er oftest som chlorid, bromid eller cyanid.

Alkoxyalkylforbindelser: I denne gruppe forbindelser er alkylet oxyderet. Ofte er det methoxyethyl der indgår i præparater af denne

gruppe. Syreresten kan være den samme som i alkylforbindelserne, men er oftest syrerest af en organisk syre fx. acetat.

Arylforbindelser: Her består radikalet af en cyklisk forbindelse, almindeligvis phenyl, medens syreresten kan være som i de to førstnævnte grupper.

Alkylforbindelserne angives af toksikologer at være de giftigste af disse forbindelser, og der er fra 1968 forbud mod anvendelse af midler med indhold af alkylkviksølvforbindelser.

På baggrund af den forbedrede sundheds-

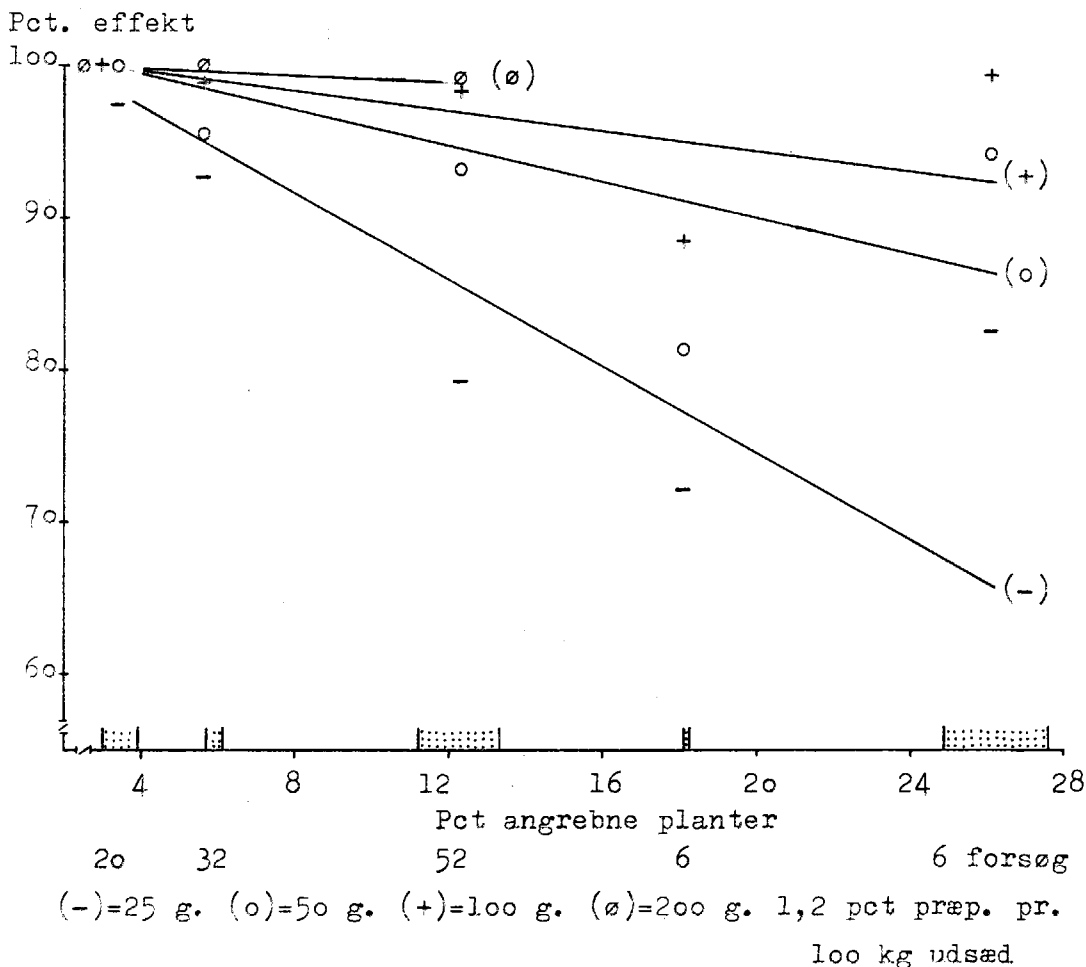

Fig. 10. Kviksølvholdige afsvampningsmidlers effekt mod stribesygge (*Helminthosporium gramineum*) i forsøg med forskelligt angrebsniveau.

Effects of mercury against Barley Leaf Stripe in experiments with different attack.

tilstand af såsæden der er opnået gennem de senere år er det undersøgt om doseringen af afsvampningsmiddel kan nedsættes.

I figur 10 er vist effekten af kviksølvpræparater overfor byggenes stribesyg (Helminthosporium gramineum) ved forskellige angrebsniveauer i ubehandlet. Det ses, at der er en tydelig sammenhæng mellem angrebsgrad og den nødvendige mængde præparat for opnåelse af en acceptabel virkning.

En serie udbytteforsøg udført ved Statens forsøgsstationer 1967-70 viste, at der ved anvendelse af et præparat med 1,2 pct. kviksølv kunne opnås samme merudbytte af byg ved anvendelse af 50 g pr. 100 kg udsæd som ved anvendelse af 100 g præparat. Dette var ikke tilfældet i vintersæd (rug og hvede). Tabel 1 og 2.

Tabel 1. Afsvampning mod byggenes stribesyg (Helminthosporium gramineum), rugens stængelbrand (Urocystis occulta) og hvedens stinkbrand (Tilletia caries) med normal (100 g pr. 100 kg korn) og halv dosering af kviksølvmidler
Seed dressing against Barley Leaf Stripe, Stripe Smut of rye, and Bunt of wheat with normal (100 grams per 100 kg of grain) and half dosage of organomercury compounds

	Udbytte og merudbytte: hkg kærne pr. ha		
	<i>Yield and yield increase: hkg grain per ha</i>		
	byg (barley)	rug (rye)	hvede (wheat)
Antal forsøg (No. of experiments)	24	13	21
Uafsvampet (untreated)	50,5	37,0	25,9
Normal dosering (normal dosage)	1,8	1,1	17,1
Halv » (half »)	2,1	0,7	14,0
LSD ₉₅	2,0	0,9	3,6
	Forholdstal for spiring i marken		
	<i>Proportionals for germination in the field</i>		
Uafsvampet (untreated)	100	100	100
Normal dosering (normal dosage)	103	101	113
Halv » (half »)	102	102	108

Tabel 2. Afsvampning af fusariuminficeret udsæd af byg, rug og hvede med normal (100 g pr. 100 kg korn) og halv dosering af kviksølvmidler
Seed dressing against Fusarium spp. in barley, rye and wheat with normal and half dosage of organomercury compounds

	Udbytte og merudbytte: hkg kærne pr. ha		
	<i>Yield and yield increase: hkg grain per ha</i>		
	byg (barley)	rug (rye)	hvede (wheat)
Antal forsøg (No. of experiments)	24	13	21
Uafsvampet (untreated)	53,9	39,7	43,7
Normal dosering (normal dosage)	0,8	0,3	1,1
Halv » (half »)	0,6	÷0,6	0,7
LSD ₉₅	1,0	0,7	1,0
	Forholdstal for spiring i marken		
	<i>Proportionals for germination in the field</i>		
Uafsvampet (untreated)	100	100	100
Normal dosering (normal dosage)	97	100	112
Halv » (half »)	98	95	109

Tabel 3. Kviksølvholdige og kviksølvfrie afsvampningsmidlers virkning mod stribesygge, stængelbrand og stinkbrand gennem flere år
Effects of organomercury and non-mercury compounds against Barley Leaf Stripe, Stripe Smut in rye and Bunt in wheat by seed dressing during several years

År (year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for planter med stribesygge (ubeh.=100)			
		<i>Proportionals for plants with Barley Leaf Stripe</i>			
		1967	1968	1969	1970
Antal forsøg (No. of exp.)		7	10	12	12
Kviksølvmiddel (mercury)	50	1,2	1,3	1,1	0
»	100	0,5	1,7	0,3	0
Dithane M 45	200	—	1,4	0	0
SN 3922	200	5,7	1,3	0,9	0,4
Neo-Voronit	200*)	0,5	3,5	6,6	5,0
Ubeh.: pct. angrebne planter		11,3	2,4	2,1	0,2
<i>Untreated: per cent plants with attack</i>					

År (year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for planter med stængelbrand (ubeh.=100)			
		<i>Proportionals for plants with Stripe Smut in rye</i>			
		1968	1969	1970	1971
Antal forsøg (No. of exp.)		6	9	9	8
Kviksølvmiddel (mercury)	50	63,7	19,0	7,3	2,9
»	100	15,5	7,6	5,1	0
Dithane M 45	200	0,7	2,1	2,0	2,3
SN 3922	200	—	3,2	4,4	3,0
Neo-Voronit	200*)	2,3	3,4	5,6	8,6
Ubeh.: pct. angrebne planter		5,4	4,7	1,2	0,5
<i>Untreated: per cent plants with attack</i>					

År (year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for planter med stinkbrand (ubeh.=100)				
		<i>Proportionals for plants with Bunt in wheat</i>				
		1967	1968	1969	1970	1971
Antal forsøg (No. of exp.)		6	9	10	12	12
Kviksølvmiddel (mercury)	50	26,0	25,4	8,1	12,3	27,2
»	100	11,8	5,4	10,4	4,8	12,7
Dithane M 45	200	—	0	0,4	0	0,3
SN 3922	200	1,0	—	0,9	0	0,2
Neo-Voronit	200*)	—	0,6	2,5	8,5	13,3
Ubeh.: pct. angrebne planter (smittet udsæd)		10,1	45,4	22,8	33,7	25,7
Ubeh.: pct. angrebne planter (usmittet udsæd)		0	0	10,9	27,6	24,6

*) i 1967-68 500 g.

Der blev i samme forsøgsserie foretaget undersøgelser over fremspiring og angreb af udsædsbårne svampesygdomme. En forsøgsserie med afsvampning af byg udført af landbo- og husmandsforeningerne i årene 1967-70 (6) gav lignende resultater.

Resultaterne af disse forsøg medførte fremstilling af afsvampningsmidler til vårsæd, hvor indholdet af kviksølv blev halveret, således at der af tekniske grunde kunne bruges samme mængde middel til alle kornarter.

En yderligere reduktion af forbruget af kviksølvpræparater var derefter afhængig af muligheden for erstatning med andre forbindelser med tilstrækkelig effekt overfor de enkelte sygdomme samt evne til, over en længere årrække at holde angrebsniveauet på et acceptabelt niveau.

I tabel 3 er vist resultater fra forsøg med normal og halv dosering af et kviksølvpræparat samt tre kviksølvfrie præparater. Forsøgene er udført med byg, rug og hvede. Udsæden var ved forsøgets anlæggelse inficeret med stribe-syge for byggens vedkommende, medens rugen og hveden var inficeret med stængelbrand henholdsvis stinkbrand.

Det høstede korn fra de enkelte parceller er hvert år efter oprensning igen anvendt som udsæd til samme forsøgsled.

Der har i byg og rugforsøgene været en nedgang i angrebets styrke gennem forsøgsperioden, medens angrebet i hvedeforsøgene har været noget svingende, men ved et højt niveau. Den usmittede kontrolparcel i hvedeforsøgene er blevet inficeret gennem forsøgsperioden.

I bygforsøgene har de anvendte midler holdt angrebet på et lavt niveau i forhold til ubehandlet. Mod stængelbrand i rugforsøgene, har virkningen gennem forsøgsperioden været lidt ringere, medens der i hvedeforsøgene er forskel mellem midlerne, idet kviksølvmidlet og Neo-Voronit ikke har haft fuld virkning.

6. Erstatningspræparater for kviksølv

6,1 De anvendte midler og deres kemiske sammensætning

Kviksølvpræparater: Ceranit T, Hg 1,5 pct. (methoxyethylmercurichlorid)

Tillantin-S-tørbejdse, Hg 1,25 pct. (methoxyethylmercurisilikat)

Tillantin-T-tørbejdse, Hg 0,625 pct. (methoxyethylmercurisilikat) alle tørbejdsere indgår som standardmidler i de fleste af forsøgene.

I enkelte forsøg er anvendt Panogen 12 M, Hg 1,2 pct. (methoxyethylmercuriacetat), flydende, som standard sammen med et af de ovennævnte.

Kviksølvmidlerne har et bredt virkningsspektrum og har gennem en lang årrække været de eneste anvendte til kemisk afsvampning af dansk såsæd. Kan forårsage spirehæmning ved overdosering.

Kviksølvmidlerne er anvendt med 100 gr af et 1,25-1,5 pct. middel pr. 100 kg udsæd som »normal« dosering. I enkelte forsøg er der anvendt et middel med lavere indhold. Normaldoseringen er i disse forsøg beregnet på samme mængde aktivt stof.

Dithane M 22, AAmagan 70 og Maneb 80 (maneb 80 pct., henholdsvis 70 pct.), pulver.

Dithane M 45 (mancozeb 80 pct.), pulver.

Hercules 3944 og Herculite (5-chlor-4-phenyl-1,2 dithiol-3-one 30 pct., hexachlorbenzen 20 pct., captan 40 pct.), pulver.

SN 3922 (quinazamid 15 pct., hexachlorbenzen 5 pct.), pulver.

Voronit (fuberidazol 3 pct., hexachlorbenzen 20 pct.), pulver.

Neo-Voronit (fuberidazol 0,5 pct., dimethyldithiocarbaminsurt-Na 30 pct.), flydende.

Tecto 60 (thiabendazol 60 pct.), pulver.

ME 77 (thiabendazol 3,54 pct.), pulver.

Derosal (carbendazim 60 pct.), pulver.

Bavistin (carbendazim 50 pct.), pulver.

Benlate 50 (benomyl 50 pct.), pulver.

TCMTB: KVK 683040 (2-(thiocyanomethylthio) benzothiazol 40 pct.), pulver.

TCMTB: KVK 693007 2-(thiocyanomethylthio) benzothiazol 25 pct.), flydende.

TCMTB: KVK 683042 (2-(thiocyanomethylthio) benzothiazol 50 pct.), flydende.
 TSC-44-CM KVK 683041 (chloromethylbuthanethiosulfonat + methylen-bisbuthanethiosulfonat 40 pct.), pulver og KVK 683043 (chloromethyl-buthanethiosulfonat + methylen-bisbuthanethiosulfonat 50 pct.), flydende.
 Thiram 80 (thiram 80 pct.), pulver.
 Difolatan 80 (captafol 80 pct.), pulver
 Vitavax 75 W (»carboxin« 75 pct.), pulver.
 LAC 82090 og Frapane (»carboxin« 50 pct. + kobberoxyquinolate 15 pct.), pulver.
 Panocline guazatine 40 pct.), pulver.
 B 5789 (fuberidazol 1 pct., methylethylthiurammonosulfid 60 pct.), pulver.
 BAS 3270 F (fucarbanil 50 pct.), pulver.
 BAS 3191 F (pyrotritsyreanilid 50 pct.), pulver.

6,2 Optællingsforsøg. Metodik

Den anvendte såsæd til disse forsøg har for rugens og hvedens vedkommende været normal sund udsæd, som er kunstig inficeret med 5 g sporer pr. 100 kg udsæd af *Urocystis occulta*, henholdsvis *Tilletia caries*. Til bygforsøgene er anvendt udsæd naturligt inficeret med *Helminthosporium gramineum* eller *Helminthosporium teres*.

Afsvampningen er foretaget i cylinderglas med låg. 200 g kerner er tilsat afvejede mængder afsvampningsmiddel under omrystning. Flydende præparater er placeret med pipette på glassets inderside. Efter tilførsel af midlet er glassene placeret i en maskine, hvor de med passende hastighed har roteret 5 min.

Forsøgene er udført ved at udså 6 × 500 kerner med specialbygget håndsåmaskine (V-belt-seeder) i marken under temperaturforhold der erfaringsmæssigt giver optimale udviklingsbetingelser for den undersøgte svamp og dermed størst sygdomsangreb.

Rugforsøgene er sået omkring d. 10/9, hvor jordtemperaturen endnu er relativ høj. Hvedeforsøgene er sået i sidste halvdel af oktober

ved lav jordtemperatur medens bygforsøgene er sået tidligst muligt om foråret.

Optælling af fremspirende planter er foretaget på 1½-2 bladstadiet.

Optælling for sygdomsangreb er foretaget på det tidspunkt hvor den pågældende sygdom har været lettest at erkende d.v.s. byggenes stribesygge og rugens stængelbrand umiddelbart før skridning og hvedens stinkbrand efter skridning, medens bladpletsygge på byg og havre er optalt på 2-3 bladstadiet.

Resultater

6,2,1 Undersøgelser over sygdomsangreb

I tabel 4 er angivet resultater fra forsøg med afsvampning med en række midler mod byggenes stribesygge. Da alle midlerne ikke har været med i de samme forsøg, kan effekten af de kviksvølvfrie midler ikke sammenlignes direkte, men bør sammenlignes via det kviksvølvholdige standardmiddel.

Af tabel 4 fremgår, at kun få af de prøvede kviksvølvfrie midler har haft en acceptabel effekt overfor stribesygen. Bedst virkning er opnået med Neo-Voronit og B 5789, der begge er blandingspræparater med indhold af benzimidazolforbindelsen fuberidazol, samt en carbaminsyreforbindelse. Med et tredje præparat indeholdende fuberidazol, men hvor carbamatet er erstattet af hexachlorbenzen (Voronit) er der ikke opnået nogen virkning mod stribesygge. God effekt er endvidere opnået med to andre carbaminsyreforbindelser – maneb og mancozeb (Dithane M 45) samt af midler med indhold af thiocyanomethylthiobenzothiazole (TCMTB) og »carboxin« (Vitavax 75 W).

I tabel 5 er anført resultater af afsvampning med de samme midler mod rugens stængelbrand. Overfor denne sygdom er der betydelig flere midler med tilfredsstillende effekt. Nogle af midlerne har haft næsten fuld virkning ved ganske lav dosering. Utilstrækkelig effekt er opnået med samme blandingspræparat (Voronit), som havde svag effekt mod stribesygge samt af midler med indhold af guazatine (Panocline). Ringe effekt er også opnået med et

Tabel 4. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning mod bygens stribesygge (*Helminthosporium gramineum*)

Effects of seed dressing with non-mercury and mercury compounds on Barley Leaf Stripe

	Ant. forsøg No. of exp.	g/100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. angr. Untr. p.c. attack	Pct. effekt (per cent effect)							
				kviksølvfrie non-mercury				kviksølvholdige mercury			
				dosis (dosage) 1/1 = norm. dos.							
				1/4	1/2	1/1	2/1	1/4	1/2	1/1	2/1
B 5789	2	200	8,7	92	95	97	99	84	91	97	99
Neo-Voronit	4	500	8,5	62	78	93	99	82	92	97	97
TCMTB	4	100	10,1	—	82	90	96*)	—	95	95	97*)
AAmagan 70	7	200	15,0	64	79	89	93	66	80	91	95
Vitavax 75 W	7	200	15,0	57	76	85	91	66	80	91	95
Dithane M 45	7	200	15,0	56	72	77	83	66	80	91	95
Hercules 3944	3	100	9,2	38	48	62	66	85	94	97	97
SN 3922	3	200	9,5	27	47	48	57	84	93	98	99
ME 77	1	400	27,6	30	31	53	69	54	80	91	98
Tecto 60	1	250	18,2	15	23	35	41	34	49	65	78
Panoctine	7	200	12,0	—	—	33	43	—	—	93	98
Derosal	1	200	24,9	10	3	5	9	54	86	97	100
Benlate 50	2	100	21,6	—	4	4	0	—	70	83	90
Voronit	1	100	11,2	0	0	0	0	87	96	99	97

*) 2 forsøg.

Tabel 5. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning mod rugens stængelbrand (*Urocystis occulta*)

Effects of seed dressing with non-mercury and mercury compounds on Stripe Smut in rye

	Ant. forsøg No. of exp.	g/100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. angr. Untr. p.c. attack	Pct. effekt (per cent effect)							
				kviksølvfrie non-mercury				kviksølvholdige mercury			
				dosis (dosage) 1/1 = norm. dos.							
				1/4	1/2	1/1	2/1	1/4	1/2	1/1	2/1
B 5789	2	200	17,4	100	100	100	100	40	40	47	53
Vitavax 75 W	3	100	20,6	—	100	100	100	—	65	88	99
AAmagan 70	2	100	17,1	98	99	100	100	77	87	88	96
Benlate 50	2	100	14,4	—	99	100	100	—	90	97	98
Derosal	1	100	14,1	95	100	99	100	37	89	97	97
Bavistin	1	100	14,1	58	100	100	100	37	89	97	97
Hercules 3944	2	200	17,1	94	100	100	99	77	87	92	98
Dithane M 45	4	200	12,3	88	95	99	100	48	54	62	66
TCMTB	2	100	15,9	94	96	99	98	41	72	94	100
Neo-Voronit	2	500	17,4	82	95	98	99	40	40	47	53
Tecto 60	1	250	8,9	75	81	85	94	63	91	98	100
TSC-44-CM	2	100	15,9	40	66	86	94	41	72	94	100
SN 3922	4	200	12,3	24	34	55	72	48	55	62	66
Panoctine	2	100	15,0	—	30	37	51	—	80	95	99
Voronit	3	100	10,9	14	19	27	36	42	42	55	53
ME 77	1	300	14,1	0	0	0	53	37	89	97	97

Tabel 6. Sammenligning af kviksvølvfrie og kviksvølvholdige afsvampningsmidlers virkning mod hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*)

Effects of seed dressing with non-mercury and mercury compounds on Bunt in wheat

	Ant. forsøg No. of exp.	g/100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. angr. Untr. p.c. attack	Pct. effekt (per cent effect)							
				kviksvølvfrie non-mercury				kviksvølvholdige mercury			
				dosis (dosage) 1/1 = norm. dos.							
				1/4	1/2	1/1	2/1	1/4	1/2	1/1	2/1
Tecto 60	1	250	29,7	94	99	100	100	0	5	58	93
Benlate 50	2	100	47,3	93	98	99	100	21	27	54	92
Derosal	1	100	71,7	88	95	98	98	22	17	45	89
Bavistin	1	100	71,7	87	94	98	97	22	17	45	89
Hercules 3944	2	200	22,5	96	96	100	100	56	62	76	83
Neo-Voronit	2	500	18,3	87	89	99	100	50	51	67	78
Voronit	3	100	22,1	85	97	91	96	15	32	49	78
B 5789	2	200	18,3	80	97	100	100	50	51	67	78
AAmagan 70	2	100	16,4	-	93	97	99	-	42	62	77
Dithane M 45	4	200	23,0	76	83	97	99	24	35	52	76
SN 3922	4	200	23,0	50	77	96	98	24	35	52	76
Vitavax 75 W	3	100	49,5	-	60	95	98	-	27	52	88
TCMTB	2	100	41,1	55	71	83	88	23	51	74	94
Panocrine	2	100	56,4	-	34	64	76	-	29	55	91
TSC-44-CM	2	100	41,1	16	10	43	71	23	51	74	94
ME 77	1	300	71,7	5	13	17	43	22	17	45	89

thiabendazolpræparat (ME 77), men den manglende effekt af dette middel skyldes sikkert for lav dosering, da midlet har meget lavt indhold af aktivt stof.

Overfor hvedens stinkbrand har næsten alle de prøvede midler haft bedre effekt end kviksvølvpræparaterne (tabel 6). Dog er effekten som i rugforsøgene ikke helt tilfredsstillende med panocrinepræparaterne samt med midler med indhold af (TSC-44-CM).

Også i hvedeforsøgene har mængden af aktivt stof i thiabendazolpræparatet ME 77 været for lav.

Nøgen brand på byg og hvede. Den anvendte udsæd til disse forsøg har været naturligt inficeret. Der er anvendt forskellige sorter med forskelligt angrebsniveau.

Mod nøgen brand på byg er prøvet fire midler. Virkningen af de tre midler fremgår af tabel 7. Det ses af tabellen, at Vitavax 75 W har givet næsten 100 pct. bekæmpelse ved anvendelse af 200 g præp. pr. 100 kg udsæd. Benlate har ikke været tilstrækkeligt effektivt og virkningen har været næsten ens uanset

doseringen. Midlet BAS 3270 F med indhold af fucarbanil har givet acceptabel virkning med 200 g pr. 100 kg udsæd. I de forsøg, hvor midlet BAS 3191 F blev anvendt, forekom intet angreb af nøgen brand. Dette middel gav meget stærk spirehæmning (tabel 14).

Tabel 7. Afsvampning mod nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*)

Seed dressing against Loose Smut in barley

Antal forsøg (No. of experim.)	g pr. 100 kg	Pct. effekt (Per cent effect)		
		4	3	1
BAS 3270 F	50	76	-	87
»	100	91	-	98
»	200	95	-	-
Vitavax 75 W	25	-	-	11
»	50	76	85	62
»	100	91	98	91
»	200	99	100	-
Benlate 50	50	29	-	24
»	100	43	-	39
»	200	43	85	-
Ubeh.: pct. angr. pl..		2,1	1,4	37,3
Untreated: p.c. plants with attack				

Mod nøgen brand på hvede er der udført forsøg med to midler og resultaterne ses i tabel 8. Begge midler har vist god virkning mod sygdommen i disse forsøg, hvor angrebsniveauet har været ret lavt. Der bør udføres yderligere forsøg til fastsættelse af den nødvendige dosering for at opnå acceptabel virkning i udsædspartier med højere smittegrad.

Tabel 8. Afsvampning mod nøgen hvedebrand (*Ustilago tritici*)

Seed dressing against Loose Smut in wheat

Antal forsøg (No. of experim.)	g pr. 100 kg	Pct. effekt (Per cent effect)		
		4	3	2
Vitavax 75 W	50	-	100	71
»	100	-	100	76
»	200	100	100	-
Benlate 50	100	-	-	100
»	200	-	-	100
»	400	-	-	100
Ubek.: pct. angr. pl.		2,2	1,3	0,9

Untreated: p.c. plants with attack

Mod byggenes bladpletsyge (*Helminthosporium teres*) er der med nogle midler udført en række forsøg i udsædspartier med stærke angreb. Resultaterne ses i tabel 9. Det fremgår heraf, at

Tabel 9. Afsvampning mod byggenes bladpletsyge (*Helminthosporium teres*)

Seed dressing against Net Blotch in barley

Antal forsøg (No. of experim.)	g pr. 100 kg	Pct. effekt (Per cent effect)	
		13	8
Kviksølvmiddel (<i>mercury</i>)	100	92	90
AAmagan 70	100	-	95
»	200	98	97
Dithane M 45	100	-	93
»	200	95	95
Vitavax 75 W	200	-	96*
Neo-Voronit	125	-	56
»	250	88	87
Ubek.: pct. angr. planter		12,0	15,3

Untreated: p.c. plants with attack

Ubek.: pct. angr. kerner i udsæd

Untreated: p.c. seed infection

*) 7 forsøg.

virkingen af dithiocarbamatforbindelserne maneb (AAmagan 70) og mancozeb (Dithane M 45) samt Vitavax 75 W er bedre end af det anvendte kviksølvpræparat. Neo-Voronit har ikke været tilstrækkelig virksomt i den laveste dosering; i den største dosering har det været lidt ringere end de øvrige midler.

Havrens bladpletsyge (*Helminthosporium avenae*). Fra udlandet refereres et stigende antal tilfælde, hvor denne sygdom har udviklet resistens overfor kviksølvpræparater. Bl.a. meldes om resistens i Norge (7) og Skotland (8). Om en lignende udvikling er sket i Danmark er ikke klarlagt. Der er udført enkelte forsøg med bekæmpelse af sygdommen ved afsvampning. Disse er udført med naturlig inficeret udsæd af sorterne Flåmingskrone og Stålhavne, dels som beskrevet under optællingsforsøg, dels i væksthuse hvor 3 × 80 kerner er sået i let

Tabel 10. Afsvampning mod havrens bladpletsyge (*Helminthosporium avenae*) mark-, væksthuse- og laboratorieforsøg

Seed dressing against Leaf-Spot in oats. Field, greenhouse and laboratory experiments

Antal forsøg (No. of experim.)	g pr. 100 kg	Pct. effekt (Per cent effect)		
		vækst-		
		mark	hus	laborat.
		green-	house	labor.
		field	house	labor.
Kviksølvpræparat	50	27	7	22
»	100	31	41	8
Dithane M 22	200	55	42	42
»	400	73	67	31
Dithane M 45	200	43	41	30
»	400	62	58	45
Vitavax 75 W	100	43	52	39
»	200	46	86	25
Difolatan 80	200	0	10	22
»	400	0	12	0
Benlate 50	100	0	0	24
»	200	0	0	16
Ubek.: pct. angr. pl.		7,4	8,4	16,6

Untreated: p.c. plants with attack

lermuldet jord i plantekasser. De første dage efter såning har temperaturen været ca. 7°C, derefter ca. 10-12°C. Endvidere er der udført forsøg i spireskåle, hvor 3 × 50 kerner er lagt på fugtigt filterpapir. Skålene blev dækket med glaslæg og henstillet ved 10°C de første 14 dage, derefter ved stuetemperatur.

Resultaterne, der fremgår af tabel 10, viser kun ringe og meget svingende effekt af de fleste af midlerne. Størst effekt er opnået med Dithane M 22 og Dithane M 45.

6,2,2 Spiringsoptællinger

I alle optællingsforsøgene er der foretaget spiringsundersøgelser efter anvendelse af halv, normal og dobbelt dosering og resultaterne er anført i tabellerne 11-13 som relative tal i forhold til ubehandlet. Ligesom ved sygdomsoptællingerne er resultaterne sammenlignet med et kviksløvpræparat som standard. Desuden er spireprocenten i ubehandlet angivet. I stribesygeforsøgene har næsten alle de prøvede midler givet lidt lavere spiring end standardmidlet

og der har med TCMTB været en direkte spirehæmning (tabel 11).

I forsøgene med stængelbrand og stinkbrand har der ligeledes været spirehæmning af midler indeholdende TCMTB samt midler, hvis aktive stof er TSC-44-CM og af B 5789. De øvrige prøvede midler har givet nogenlunde samme spiringsforøgelse som standardmidlet. Der har været store variationer, især for hvedens vedkommende, hvor spiringsforøgelsen har svinget fra 0 til ca. 20 pct. (tabel 13).

I forsøgene med nøgen brand er der optalt fremspirede planter i de fleste af forsøgene, og resultaterne ses af tabellerne 14-15. Der har i bygforsøgene været en svag spirehæmning efter alle midler, og midlet med pyrotritorsyre (BAS 3191 F) har virket stærkt spirehæmmende (tabel 14).

I 3 hvedeforsøg har benomyl hæmmet fremspiringen op til 8 pct. ved anvendelse af 400 g 50 pct. præparat pr. 100 kg (tabel 15).

I forsøgene med havrens bladpletsyge har der i markforsøget været en meget dårlig fremspiring, som ingen af midlerne har kunnet

Tabel 11. Afsvampning mod byggens stribesyge (*Helminthosporium gramineum*),
virkning på fremspiringen
Seed dressing against Barley Leaf Stripe, effect on the germination

	Antal forsøg No. of exp.	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. Untr. p.c. germ.	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100)					
				<i>Proportionals for germination</i>					
				kviksløvfrie non-mercury			kviksløvholdige mercury		
				dosis (dosage) 1/1 = norm. dosis					
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
B 5789	2	200	72,2	102	101	101	104	101	106
Neo-Voronit	4	500	76,5	100	98	93	104	102	104
TCMTB	4	100	84,4	86	95	82*)	100	102	103*)
AAmagan 70	7	200	79,2	99	99	99	101	101	103
Vitavax 75 W	7	200	79,2	101	101	101	101	101	103
Dithane M 45	7	200	79,2	100	99	98	101	101	103
Hercules 3944	4	100	64,4	99	104	103	104	104	105
SN 3922	3	200	62,4	103	105	101	103	102	106
ME 77	1	400	39,6	98	102	99	102	103	102
Tecto 60	1	250	46,4	106	106	104	106	107	108
Panoctine	7	200	79,5	—	99	98	—	102	100
Derosal	1	200	76,8	102	102	99	102	102	105
Benlate 50	2	100	61,6	105	99	100	104	105	107
Voronit	1	100	42,8	99	95	103	101	104	107

*) 2 forsøg.

Tabel 12. Afsvampning mod rugens stængelbrand *Urocystis occulta*, virkning på fremspiringen
Seed dressing against Stripe Smut in rye, effect on the germination

	Antal forsøg No. of exp.	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. Untr. p.c. germ.	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100)					
				<i>Proportionals for germination</i>					
				kviksølvfrie non-mercury			kviksølvholdige mercury		
				dosis (dosage) 1/1 = norm. dosis					
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
B 5789	2	200	70,5	102	95	91	98	108	102
Vitavax 75 W	3	100	73,3	104	103	105	104	104	107
AAmagan 70	2	100	70,3	97	95	96	103	106	106
Benlate 50	2	100	67,0	104	102	104	104	107	107
Derosal	1	100	63,8	108	105	105	103	106	107
Bavistin	1	100	63,8	111	109	112	103	106	107
Hercules 3944	2	200	70,3	103	100	97	103	106	106
Dithane M 45	4	200	71,6	104	104	104	101	106	103
TCMTB	2	100	76,5	97	94	86	98	101	99
Neo-Voronit	2	500	70,5	105	105	105	98	108	102
Tecto 60	1	250	75,5	99	100	100	103	103	101
TSC-44-CM	2	100	76,5	97	95	88	98	101	99
SN 3922	4	200	71,6	108	104	108	101	106	103
Panocrine	2	100	70,2	104	103	105	103	106	107
Voronit	3	100	69,5	105	106	106	101	106	103
ME 77	1	300	63,8	112	108	106	103	106	107

Tabel 13. Afsvampning mod hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*), virkning på fremspiringen.
Seed dressing against in wheat, effect on the germination

	Antal forsøg No. of exp.	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. Untr. p.c. germ.	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100)					
				<i>Proportionals for germination</i>					
				kviksølvfrie non-mercury			kviksølvholdige mercury		
				dosis (dosage) 1/1 = norm. dosis					
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
Tecto 60	1	250	78,9	114	115	111	116	118	112
Benlate 50	2	100	66,7	110	111	109	110	112	110
Derosal	1	100	72,2	119	119	119	122	119	121
Bavistin	1	100	72,2	121	123	122	122	119	121
Hercules 3944	2	200	75,5	104	105	102	98	100	99
Neo-Voronit	2	500	62,8	102	99	108	106	105	103
Voronit	3	100	61,8	109	110	115	119	118	120
B 5789	2	200	62,8	94	92	85	101	105	103
AAmagan 70	2	100	66,5	118	117	121	108	116	118
Dithane M 45	4	200	64,8	111	111	114	113	113	115
SN 3922	4	200	64,8	110	108	114	113	113	115
Vitavax 75 W	3	100	68,6	103	107	114	120	117	116
TCMTB	2	100	72,5	108	98	78	111	106	100
Panocrine	2	100	73,7	114	118	117	117	113	111
TSC-44-CM	2	100	72,5	96	85	79	111	106	100
ME 77	1	300	72,2	119	119	115	122	119	121

Tabel 14. Afsvampning mod nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*), virkning på fremspiringen
Seed dressing against Loose Smut in barley, effect on the germination

Antal forsøg (No. of experim.)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100) Proportionals for germination			
		7	5	4	2
Vitavax 75 W	25	—	—	—	99
»	50	100	99	99	102
»	100	94	97	98	87
»	200	—	—	99	—
Benlate 50	50	—	97	97	—
»	100	98	98	98	100
»	200	—	—	99	101
BAS 3270 F	50	—	98	98	—
»	100	—	—	99	—
»	200	—	—	99	—
BAS 3191 F	150	—	—	—	42
»	300	—	—	—	35
Ubeh. pct. spir. (Untr. p.c. germ.)		70,6	77,0	77,9	54,7

Tabel 15. Afsvampning mod nøgen hvedebrand (*Ustilago tritici*) virkning på fremspiringen
Seed dressing against Loose Smut in wheat, effect on the germination

Antal forsøg (No. of experim.)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100) Proportionals for germination		
		5	3	2
Vitavax 75 W	50	102	103	101
»	100	101	103	99
»	200	—	104	—
Benlate 50	100	—	—	97
»	200	—	—	94
»	400	—	—	92
Ubeh. pct. spir. (Untr. p.c. germ.)		62,7	57,2	70,9

modvirke. Størst forøgelse af spiringen er opnået med Difolatan 80 med gennemsnitlig 15 pct.

6,3 Laboratorieforsøg

Disse forsøg er udført i byg og hvede med henblik på at undersøge afsvampningsmidlernes effekt overfor spirehæmmende svampe, såsom *Fusarium* og *Septoria*.

I størst mulig udstrækning er anvendt naturlig inficeret udsæd, hvilket indebærer, at der sjældent har kunnet skaffes kornpartier, der udelukkende var inficeret med een enkelt svamp, men oftest med en blanding af flere svampe.

Metoden, hvorefter disse forsøg er udført, er udviklet efterhånden som forsøgene er gennemført, hvorfor der forekommer visse divergencer i resultaterne.

Forsøgene er udført ved at lægge 3 gentagelser à 50 kerner i plastikspireskåle (diameter 17 cm og højde 4 cm) på gennemfugtet filterpapir (groningspapper nr. 1731). Skålene er dækket med en glasplade og henstillet ved ca. 10°C de første 8-10 dage efter såning, derefter ved stuetemperatur. For at måle midlernes indvirken på fremspiringen er der optalt spirede kerner, men da de anvendte midler ikke har haft nogen indflydelse herpå, er resultaterne udeladt her.

Tabel 16. Afsvampning mod havrens bladpletsyge (*Helminthosporium avenae*), mark-, væksthus- og laboratorieforsøg. Virkning på fremspiringen
Seed dressing against Leaf-Spot in oats, effect on the germination

	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100)		
		<i>Proportionals for germination</i>		
		mark field	væksthus greenhouse	laborat. labor.
		1	2	2
Antal forsøg (<i>No. of experim.</i>)				
Kviksølvpræparat (<i>mercury</i>)	50	117	100	99
»	100	108	103	101
Dithane M 22	200	107	101	100
»	400	102	101	102
Dithane M 45	200	101	100	99
»	400	114	101	101
Vitavax 75 W	100	107	97	100
»	200	111	100	100
Difolatan 80	200	113	100	100
»	400	117	98	99
Benlate 50	100	110	99	100
»	200	101	100	100
Ubeh. pct. spir. (<i>Untr. p.c. germ.</i>)		50,1	90,5	97,8

Optælling for sygdomsangreb er foretaget, dels ved bestemmelse af antal spirede planter, hvor rødderne var brunfarvede ved basis, dels ved antallet af brunfarvede kimskeider (koleoptiler). Da de forskellige svampe har forskellig evne til at forårsage brune rødder henholdsvis brune kimskeider og de forskellige typer af midler har forskellig effekt overfor svampene, har opgørelse på brune rødder og på brune kimskeider ofte givet varierende resultater.

Resultaterne fra opgørelse af sygdomsangreb fremgår af tabellerne 17-19, hvor de enkelte midler er sammenlignet med kviksølvmiddel som standard. Af tabel 17 ses, at de fleste midler har haft tilfredsstillende effekt overfor brunfarvning af rødderne, der overvejende skyldes angreb af *Fusarium*arter og *Septoria*. Dog er virkningen ikke tilfredsstillende af Difolatan 80 og Vitavax 75 W.

I tabel 18 er anført resultater af forsøg med de samme midlers virkning mod brunfarvning af kimskeiderne. Her er der ligeledes for ringe effekt af Difolatan 80 og Vitavax 75 W.

Nogle af de anvendte kornpartier var foruden *Fusarium* og *Septoria* inficeret med *Helminthosporium*arter, der bl.a. kendetegnes ved

at give brunfarvning af kimskeiderne. Dette er sikkert en af årsagerne til den ringere effekt som Hercules 3944 og Benlate har haft mod »brune« kimskeider end »brune« rødder, da disse midler har ringe effekt overfor *Helminthosporium*arter.

En anden årsag er sikkert, at angrebsniveauet er væsentlig højere på kimskeiderne end på rødderne. Dette har bevirket en lidt lavere effekt mod brune kimskeider af alle midlerne hvilket ses af tabel 19. I denne tabel er desuden medtaget resultaterne af Vitavax 75 W tilsat kobberoxyquinolat og Benlate tilsat maneb, og det ses, at de tilsatte stoffer, har forbedret de to midlers effekt væsentligt i forhold til de to midler alene.

En tredje årsag kan være, at »brune« kimskeider optælles 8-10 dage senere end »brune« rødder, hvorved midlernes virkning er aftagende, idet der sjældent er tale om fuldstændig bekæmpelse af svampen, men snarere om en hæmning, hvorved der ofte ses en vis restsmitte. Dette ses af tabel 20, hvor der er givet karakter for brunfarvningsintensiteten efter afsvampning i relation til ubehandlet.

Tabel 17. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning mod brunfarvning af rødderne, laboratorieforsøg
The effects on discolouration of the roots from seed dressing with non-mercury and mercury compounds in laboratory experiments

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos. <i>v. 1/1 dos.</i>	Ubeh. pct. angr. Untr. p.c. attack <i>Untr. p.c. attack</i>	Pct. effekt (<i>Per cent effect</i>)					
				kviksølvfrie non-mercury <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige mercury <i>mercury</i>		
				dosis (<i>dosage</i>) 1/1 = norm. dosis					
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
Neo-Voronit	3	500	26,1	91	93	100*)	86	96	98*)
B 5789	2	200	31,1	90	97	92	84	94	97
SN 3922	2	200	31,1	85	89	96	84	94	97
Benlate 50	4	200	25,1	88	86	86	74	94	98
AAmagan 70	7	200	29,8	79	78	94	79	95	98
Dithane M 45	7	200	29,8	73	78	89	79	95	98
Hercules 3944	2	200	31,1	68	82	94	84	94	97
Vitavax 75 W	4	200	25,1	79	61	—	74	94	98
Difolatan 80	6	200	23,6	30	40	45	77	95	98

*) 2 forsøg.

Tabel 18. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning mod brunfarvning af kimsceder, laboratorieforsøg
The effects on discolouration of the coleoptiles from seed dressing with non-mercury and mercury compounds in laboratory experiments

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos. <i>v. 1/1 dos.</i>	Ubeh. pct. angr. Untr. p.c. attack <i>Untr. p.c. attack</i>	Pct. effekt (<i>Per cent effect</i>)					
				kviksølvfrie non-mercury <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige mercury <i>mercury</i>		
				dosis (<i>dosage</i>) 1/1 = norm. dosis					
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
Neo-Voronit	3	500	51,6	88	97	100*)	80	92	93*)
B 5789	2	200	44,5	93	94	92	71	88	93
SN 3922	2	200	44,5	69	77	90	71	88	93
Benlate 50	4	200	55,0	73	77	74	73	90	96
AAmagan 70	7	200	50,3	63	71	87	67	90	96
Dithane M 45	7	200	50,3	62	76	89	67	90	96
Hercules 3944	2	200	44,5	50	62	79	71	88	93
Vitavax 75 W	4	200	55,0	20	37	—	73	90	96
Difolatan 80	6	200	51,5	23	29	23	72	90	95

*) 2 forsøg.

6,4 Væksthusforsøg

Ved disse forsøg er de afsvampede kerner sået i plantekasser i lermuldet markjord, sådybde 2-2,5 cm.

Plantekasserne har stået i køligt væksthue ved en temperatur på 10-15°C.

Fremspiringen er optalt to gange. Første gang ved nogenlunde optimal forskel mellem ubehandlet og behandlede forsøgsled (her benævnt spirehastighed). Anden optælling er foretaget efter afsluttet fremspiring (spireevne). Resultaterne ses i tabellerne 21 og 22.

Tabel 19. Afsvampningsmidlernes effekt mod spirehæmmende svampe ved opgørelse på »brune« rødder henholdsvis »brune« kimsceder, gns. af 3 forsøg
Seed dressing against seed-borne fungi by counting discoloured roots and coleoptiles Average of 3 experiments

	g pr. 100 kg v. 1/1 dosis	Pct. effekt (<i>Per cent effect</i>)					
		»brune« rødder »brown« roots			»brune« kimsceder »brown« coleoptiles		
		1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
Kviksølvmiddel (<i>mercury</i>)	100	68	94	98	65	87	94
AAmagan 70	200	75	63	91	60	42	76
Dithane M 45	200	61	70	89	43	67	89
Benlate 50+maneb	100+100	86	96	89	77	72	89
Benlate 50	200	84	82	81	64	70	66
Vivavax 75 W+kobberoxyquinolat.	200	69	63	93	14	44	74
Vitavax 75 W	200	26	43	52	8	10	35
Difolatan 80	200	18	39	43	21	36	23
Gennemsnit 8 midler (<i>average</i>)		61	69	80	44	54	68
Ubeh.: pct. angr. rødder/kimsceder.		21,0			50,3		

Untr.: p.c. roots/coleoptiles with attack

Tabel 20. Bedømmelse af brunfarvningsintensiteten af kimscederne efter afsvampning, karakter 0-10; 0 = ingen restsmitte

Estimation of discolouration of the coleoptiles after seed dressing.

Scale 0-10; 0 = no discolouring

		Karakter for restsmitte <i>Severity of discolouring</i>		
		1/2	1/1	2/1 dos.
Kviksølvmiddel (<i>mercury</i>) »oliebejdse«	.....	2,5	2,8	-
» » »tørbejdse	.....	5,8	5,0	2,5
Dithane M 45 »	.....	7,3	6,0	6,5
Difolatan 80 »	.....	9,3	7,0	8,3
Ubehandlet (<i>Untreated</i>)	.....		10	

Som det ses af tabel 21, har næsten alle midler forøget spirehastigheden: B 5789 har dog formindsket spirehastigheden ved den største dosering. Som helhed har de prøvede midlers spirefremmende virkning været lidt mindre end standardmidlets.

I tabel 22 ses midlernes indflydelse på spireevnen. Med undtagelse af B 5789 har alle de prøvede midler givet forbedret spireevne af samme størrelsesorden som standardpræparatet. Der har gennemgående været en dårlig frem-

spiring i væksthuforsøgene, hvilket nok skyldes, at der er anvendt udsæd med meget stærk smitte, samt at der er vandet ret kraftigt i forsøgene.

Optælling af brunfarvede kimsceder er foretaget, når disse har været tydeligst, og resultaterne er angivet i tabel 23, som viser at det er de samme midler (Difolatan 80 og Vitavax 75 W) der giver for ringe effekt som i laboratorieforsøgene (tabel 17-18) og specielt har thiram haft ringe virkning.

Tabel 21. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning på spirehastigheden

Effects of non-mercury and mercury compounds on relative rate of germination

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. <i>Untr. p.c. germ.</i>	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100) <i>Proportionals for germination</i>					
				kviksølvfrie <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige <i>mercury</i>		
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
				1. optælling (<i>counting</i>)					
Dithane M 45		200		183	192	177			
Dithane M 22	6	200	32,5	195	181	171	165	186	189
Neo-Voronit		500		195	175	152*)			
Difolatan 80		200		144	146	159			
Frapane		200		171	161	161			
Vitavax 75 W	3	100	31,7	149°)	137	170	184	215	224
Benlate 50		200		166	131	142			
SN 3922		200		210	206	211			
Hercules 3944	4	200	27,5	181	178	—	175	201	210
B 5789		200		143	121	76			

*) 4. forsøg. °) 2 forsøg.

Tabel 22. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning på spireevnen

Effects of non-mercury and mercury compounds on the germination

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. <i>Untr. p.c. germ.</i>	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100) <i>Proportionals for germination</i>					
				kviksølvfrie <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige <i>mercury</i>		
				1/2	1/1	2/1	1/2	1/1	2/1
				2. optælling (<i>counting</i>)					
Dithane M 45		200		127	129	132			
Dithane M 22	9	200	62,5	130	132	131	127	131	131
Difolatan 80		200		125	128	130			
Neo-Voronit	6	500	62,4	133	137	146*)	129	132	131
Frapane		200		126	125	126			
Vitavax 75 W	4	100	74,1	115°)	123	127	121	125	127
Benlate 50		200		126	125	126			
SN 3922		200		137	143	146			
Hercules 3944	4	200	50,5	141	144	—	139	144	144
B 5789		200		119	111	102			

*) 4 forsøg, °) 3 forsøg.

Til belysning af afsvampningsmidlernes fyto- toksiske egenskaber er der desuden i væksthuse udført en række forsøg med overdosering.

Forsøgene er udført på samme måde som de øvrige væksthuseforsøg, dog er der i alle forsøg

anvendt »sund« udsæd, og sådybden er forøget til 3-4 cm.

Der er også i disse forsøg optalt fremspirede planter to gange. Første gang når ca. halvdelen af det forventede totale antal planter er spiret

Tabel 23. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidlers virkning mod brunfarvning af kimskeder. Væksthusforsøg

Effects of non-mercury and mercury compounds effect on discolouration of coleoptiles

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. (<i>Untr.</i>)	Pct. effekt (<i>Per cent effect</i>)					
			pct. pl. m. brune kimskeder (<i>coleopt.</i>)	kviksølvfrie <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige <i>mercury</i>		
				dosis (<i>dosage</i>) 1/1 = norm. dosis					
Neo-Voronit		500		89	89	—			
AAmagan 70	4	200	25,9	82	84	91	90	93	88
Dithane M 45		200		76	90	90			
Difolatan 80		200		52	58	66			
B 5789	2	200	33,8	92	92	93	92	93	91
Hercules 3944		200		71	75	84			
Benlate 50	1	200	25,2	83	93	92	78	87	71
Vitavax 75 W		200		62	71	88			
SN 3922	3	200	26,1	63	81	79	93	95	94
Thiram 80	2	200	27,0	49	64	60	92	95	93

frem (spirehastighed). Det ses af tabel 24, at der ved de anvendte doseringer er stor forskel på midlernes indflydelse på spirehastigheden. Dithane M 45, Dithane M 22 og Hercules 3944 har således forsinket fremspiringen væsentligt, medens Difolatan 80 og Thiram 80 har haft positiv indflydelse på spirehastigheden.

BAS 3270 F har i et enkelt forsøg haft en

meget forsinkende virkning på fremspiringen, medens midlets negative indflydelse på den endelige spiring kun har bevirket få procents plantereduktion (tabel 25).

Der kan ikke gives nogen forklaring på at Benlate i to forsøg har forårsaget størst spirehæmning ved den mindste dosering.

Anden optælling er foretaget efter endt

Tabel 24. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidler ved overdosering af hvede

Effects of overdosages of non-mercury and mercury compounds in seed dressing to wheat

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. <i>Untr. p.c. germ.</i>	Forholdstal for spiring (ubeh. = 100)					
				<i>Proportionals for germination</i>					
				kviksølvfrie <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige <i>mercury</i>		
				2/1	3½/1	6/1	2/1	3½/1	6/1
				1. optælling (spirehastighed)					
Difolatan 80	3	200	53,1	124	130	129	105	102	58
Thiram 80	2	100	51,5	131	127	120	135	140	106
Neo-Voronit	3	100	60,9	115	108	98	127	115	109
Frapane	2	200*)	51,5	113	103	91	135	140	106
Vitavax 75 W	2	200*)	53,1	104	107	84	122	139	101
Benlate 50	2	200*)	53,1	84	96	107	122	139	101
Hercules 3944	2	200*)	58,9	103	82	74	104	111	88
Dithane M 22	2	200*)	58,9	105	89	70	104	111	88
Dithane M 45	2	200	62,2	97	92	66	124	113	99
BAS 3270 F	1	100	40,0	56	8	11	140	160	99

*) 1 forsøg 100 g.

fremspiring og resultaterne vist i tabel 25, hvoraf det fremgår, at der er risiko for spirehæmning ved stor overdosering med dithiocarbamatforbindelser, Dithane M 45 og Dithane M 22, hvilket kan forekomme ved dårlig fordeling på de enkelte kerner.

Til bygforsøgene er anvendt Rikabyg, der det første år gav ca. 9 pct. planter med angreb af sribesygge i marken.

Det ses af tabel 26, at angrebet af sribesygge, som er angivet nederst i tabellen, har reduceret udbyttet i forhold til usmittet med gennemsnit-

Tabel 25. Sammenligning af kviksølvfrie og kviksølvholdige afsvampningsmidler ved overdosering af hvede
Effects of overdosages of non-mercury and mercury compounds in seed dressing to wheat

	Antal forsøg <i>No. of exp.</i>	g pr. 100 kg v. 1/1 dos.	Ubeh. pct. spir. <i>Untr. p.c. germ.</i>	Forholdstal for spiring (ubeh.=100) <i>Proportionals for germination</i>					
				kviksølvfrie <i>non-mercury</i>			kviksølvholdige <i>mercury</i>		
				dosis (<i>dosage</i>) 1/1 = norm. dosis					
				2/1	3½/1	6/1	2/1	3½/1	6/1
Difolatan 80.....	3	200	81,7	106	110	106	107	108	102
Thiram 80.....	2	100	92,7	104	104	102	103	103	101
Neo-Voronit	3	100	89,8	107	107	108	106	107	106
Frapane	2	200*)	92,7	99	101	103	103	103	101
Vitavax 75 W	2	200*)	90,2	103	102	102	105	105	104
Benlate 50	2	200*)	90,2	90	95	95	105	105	104
Hercules 3944	2	200*)	84,1	112	111	107	107	108	102
Dithane M 22	2	200*)	84,1	107	104	97	107	108	102
Dithane M 45	2	200	88,3	103	102	87	107	106	106
BAS 3270 F	1	100	96,7	97	98	93	100	100	101

*) 1 forsøg 100 g.

6,5 Udbytteforsøg

Med afsvampningsmidler, der i forannævnte forsøg har vist acceptabel virkning mod udsædbårne sygdomme og som ikke har haft væsentlig negativ effekt på fremspiringen, er der udført en række forsøg, opdelt i 4 serier, til belysning af midlernes indflydelse på udbyttet.

6,5,1 Udbyttmålinger

Serie 1

I tabellerne 26, 27 og 28 er angivet resultaterne af den første serie hvor udsæden fra forsøgets start var inficeret med henholdsvis sribesygge, stængelbrand og stinkbrand. Det høstede korn blev de følgende år anvendt som udsæd til samme forsøgsled. Endvidere er der medtaget en ekstra kontrolparcel, som ikke ved forsøgets start var inficeret med den pågældende sygdom. Merudbytteerne er beregnet i forhold til uafsvampet-smittet.

lig 5 pct., hvilket afsvampningen ikke helt har kunnet genvinde. Der har kun været ubetydelige forskelle mellem de anvendte midler. Dog gav Neo-Voronit noget mindre udbytte end de øvrige midler i 1967 og 1968, hvor der blev anvendt en for høj dosering.

Til rugforsøgene er benyttet Petkus II med 3-4 pct. planter med stængelbrand det første år.

Der har været en gennemsnitlig udbytte-reduktion forårsaget af stængelbrand på 3 pct., hvilket svarer til merudbyttet for afsvampning. (Tabel 27). Heller ikke i rugforsøgene har der været forskel mellem midlernes indvirkning på udbyttet.

I hvedeforsøgene er anvendt Starkehvede. Angrebet af stinkbrand har, som det ses i tabel 28, været noget svingende gennem forsøgsperioden, men med et højt niveau. I ubehandlet har der været en kraftig udbyttenedgang forårsaget af stinkbrand. Efter to år er den usmit-

Tabel 26. Afsvampning af byg med sribesygge (*Helminthosporium gramineum*)
Seed dressing of barley infected by Barley Leaf Stripe

År (year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Gens. (Average)	Fht. (Proport.)
		Yield and yield increases					
Antal forsøg (No. of exp.)		1967	1968	1969	1970	24	
Uafsvampet (Untreated)		39,3	39,8	44,5	35,8	39,9	105
Usmittet (uninfected)							
Uafsvampet (Untreated)		33,0	38,1	44,1	36,3	37,9	100
Smittet (infected)							
Kviksølvræp. (mercury)	100	4,6	1,3	0,4	0	1,6	104
» »	50	3,7	1,5	0,6	÷0,2	1,4	104
SN 3922	200	3,4	1,6	0,9	÷0,5	1,4	104
Neo-Voronit	200*)	2,1	0,7	1,2	0,2	1,1	103
Dithane M 45	200	—	1,5	1,1	0,2	(0,9)	(102)
Uafsv. (Untr.) ant. syge (infect.) ..							
Smittet (infect.) planter pr. m ²		26	13	7	1	12	—

*) i 1967-68 500 g.

tede kontrolparcel blevet gradvis stærkt inficeret med stinkbrand, hvorfor udbyttet ligeledes er faldet stærkt i dette forsøgsled.

Afsvampning har forøget udbyttet til samme niveau, som er opnået ved anvendelse af usmittet udsæd. I disse forsøg har 50 g kviksølvmid- del pr. 100 kg udsæd ikke været tilstrækkelig til at give samme merudbytte som de øvrige behandlinger.

Serie 2

Sideløbende med forannævnte udbytteforsøg er der udført forsøg efter samme plan i byg, rug og hvede, hvor der er anvendt »ny« udsæd hvert år. Den anvendte udsæds sundhedstil- stand, spireevne og vandindhold fremgår af tabel 29.

Tabel 27. Afsvampning af rug med stængelbrand (*Urocystis occulta*)
Seed dressing of rye infected by Stripe Smut

År (year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Gens. (Average)	Fht. (Proport.)
		Yield and yield increases					
Antal forsøg (No. of exp.)		1968	1969	1970	1971	17	
Uafsvampet (Untreated)		41,2	41,8	29,4	38,1	37,6	103
Usmittet (uninfected)							
Uafsvampet (Untreated)		38,8	40,8	28,1	38,3	36,5	100
Smittet (infected)							
Kviksølvræp. (mercury)	100	0,1	0,9	2,3	0,7	1,0	103
» »	50	÷0,7	1,2	1,6	0,4	0,6	102
SN 3922	200	—	0,6	2,0	0,6	(1,1)	(103)
Neo-Voronit	200*)	1,6	1,1	0,9	0,3	1,0	103
Dithane M 45	200	2,5	1,5	2,1	0,6	1,7	105
Uafsv. (Untr.) ant. syge (infect.) ..							
Smittet (infect.) planter pr. m ²		10	20	10	2	11	—

*) i 1968-69 500 g.

Tabel 28. Afsvampning af hvede med stinkbrand (*Tilletia caries*)
Seed dressing of wheat infected by Bunt

År (year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha					Gens. Average	Fht. (Proport.)
		Yield and yield increases						
		1967	1968	1969	1970			
Antal forsøg (No. of exp.)		5	5	5	6	6	27	(148)
Uafsvampet (Untreated).....		44,1	46,6	41,7	29,0	18,5	36,0	
Usmittet (uninfected)								
Uafsvampet (Untreated).....		30,9	30,9	29,9	14,5	15,1	24,3	100
Smittet (infected)								
Kviksølvræp. (mercury)	100	12,7	15,6	14,7	24,3	32,3	19,9	182
» »	50	3,3	13,4	13,4	23,7	27,4	16,2	167
SN 3922	200	12,3	15,1	14,8	23,6	31,2	19,4	180
Neo-Voronit	200*)	—	14,0	14,8	23,0	29,9	(20,4)	(184)
Dithane M 45	200	—	14,8	15,3	23,0	31,6	(21,2)	(187)
Uafsv. smitt. } antal syge		139	169	100	165	116	117	—
Uafsv. usmitt. } planter pr. m ²		0,3	1	13	67	110	38	—

Tabel 29. Udsædens spireevne og vandindhold samt smittegrad med *Fusarium* spp. i forsøgene med *Fusarium*smittet udsæd. Serie 2 og 3
Germination, Water content and degree of infection by *Fusarium* spp of various seeds in experiments with seed dressing against *Fusarium* spp

År	Kornart	Sort	Pct. pl. m.	Pct. kerner	Spireevne	Vandind-
			»brune« rødder	m. <i>Fusarium</i>		
Year	Species	Variety	P.c. pl. with	P.c. kernels	nation	Water cont.
			»brown« roots	w. <i>Fusarium</i>	pct. (p.c.)	
1967	Byg	Deba	17	—	93	16,1
1968	»	Vada	—	10	86	17,0
1969	»	Emir	—	9	99	16,1
1970	»	Bonus	—	—	98	13,2
1968	Rug	Petkus II	7	6	96	15,8
1969	»	»	—	2	86	15,2
1970	»	»	—	0	88	15,8
1971	»	»	—	—	88	14,4
1967	Hvede	Starke	49	16	97	—
1968	»	»	2	4	97	16,4
1969	»	»	—	12	95	15,9
1970	»	»	—	—	98	14,0
1971	»	Kranich	—	40*)	92	15,6

*) *Septoria nodorum*.

Udbytteresultaterne af serie 2 fremgår af tabellerne 30-32. I bygforsøgene (tabel 30) er de opnåede merudbytter på 1-2 pct., medens der har været en udbyttenedgang på 1-2 pct. for afsvampning af rug (tabel 31).

Størst udslag for afsvampning er i denne forsøgsserie ligeledes opnået i hvede, hvor merudbyttet gennemsnitlig har været på 2-4 pct. undtagen i 1971 hvor der er opnået op til 10 pct. udbytteforøgelse. Disse store merudbytter

skyldes, at udsæden dette år var stærkt inficeret med *Septoria nodorum*. Der har ikke været sikre udbytteforskelle mellem midlerne (tabel 32).

Serie 3

I denne forsøgsserie, hvor tre andre kviksølvfrie afsvampningsmidler er sammenlignet med et kviksølvpræparat, er der opnået de i tabellerne 33-35 anførte resultater. Der er anvendt

Tabel 30. Afsvampning af byg med *Fusarium* spp.
Seed dressing of barley infected by Fusarium spp.

År (Year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Gens. Average	Fht. Proport.
		<i>Yield and yield increases</i>					
Antal forsøg (No. of exp.)		1967	1968	1969	1970	24	
Uafsvampet (Untreated)		36,6	42,3	44,7	38,3	40,5	100
Kviksølvpræp. (mercury)	100	0,7	0,5	1,1	0,4	0,7	102
» »	50	0,2	1,0	1,1	÷1,1	0,3	101
Neo-Voronit	200*)	0,6	0,2	1,2	0,5	0,6	101
Dithane M 45	200	—	2,2	0,5	0,3	(1,0)	(102)
SN 3922	200	0,2	1,1	0	0,2	0,4	101

*) i 1967-68 500 g.

Tabel 31. Afsvampning af rug med *Fusarium* spp.
Seed dressing of rye infected by Fusarium spp.

År (Year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Gens. Average	Fht. Proport.
		<i>Yield and yield increases</i>					
Antal forsøg (No. of exp.)		1968	1969	1970	1971	17	
Uafsvampet (Untreated)		41,4	43,9	30,7	40,5	39,1	100
Kviksølvpræp. (mercury)	100	÷0,6	0,8	1,0	0,1	0,3	101
» »	50	÷0,8	0	÷1,1	0,1	÷0,5	99
Neo-Voronit	200*)	÷1,6	÷0,9	÷1,6	0,7	÷0,9	98
Dithane M 45	200	1,1	÷0,2	÷1,5	÷1,1	÷0,4	(99)
SN 3922	200	—	0	÷1,6	÷0,5	(÷0,7)	(98)

*) i 1968-69 500 g.

Tabel 32. Afsvampning af hvede med *Fusarium* spp.
Seed dressing of wheat infected by Fusarium spp.

År (Year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Gens. Average	Fht. Proport.
		<i>Yield and yield increases</i>					
Antal forsøg (No. of exp.)		1967	1968	1969	1970	1971	27
Uafsvampet (Untreated)		43,0	46,9	54,3	40,3	49,5	45,0
Kviksølvpræp. (mercury)	100	2,0	1,2	0,2	0,9	4,6	1,8
» »	50	3,0	0,7	÷0,2	÷0,4	4,6	1,5
Neo-Voronit	200*)	—	0,4	÷1,0	0,6	5,6	(1,4)
Dithane M 45	200	—	1,1	÷0,5	÷1,3	5,0	(1,1)
SN 3922	200	2,1	—	÷1,3	÷1,6	4,9	(1,1)

*) i 1968-69 500 g.

udsæd af samme udsædspartier, som er anvendt i serie 2.

Der har i denne serie været anvendt to handelspræparater med indhold af maneb, hvorfor der i tabellerne er anvendt betegnelsen manebmiddel.

Der er i denne forsøgsserie gennemsnitlig opnået et merudbytte på 1-2 pct. for afsvamp-

ning af byg og 4-6 pct. for afsvampning af hvede, medens der har været udbyttenedgang på 1-2 pct. for rugens vedkommende.

Disse resultater stemmer overens med resultaterne i serie 2, og det ses af tabel 35, at de største merudbytte er opnået i 1971 hvor udsæden var stærkest inficeret, som angivet i tabel 29.

Tabel 33. Afsvampning af byg med *Fusarium* spp.
Seed dressing of barley infected by Fusarium spp.

År (Year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Fht.
		Yield and yield increases			Gens.	
Antal forsøg (No. of exp.)		1968	1969	1970	Average	
Uafsvampet (Untreated)		40,5	43,1	34,7	39,4	100
Kviksølvpræp. (mercury)	100	0,3	0,6	0,2	0,4	101
Difolatan 80	200	0,5	1,0	0,3	0,6	102
Manebmiddel	200	0,4	0,2	1,2	0,6	102
Herculite	200	1,4	0,9	-	-	
Vitavax 75 W	200	-	-	1,6	-	

Tabel 34. Afsvampning af rug med *Fusarium* spp.
Seed dressing of rye infected by Fusarium spp.

År (Year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Fht.
		Yield and yield increases			Gens.	
Antal forsøg (No. of exp.)		1969	1970	1971	Average	
Uafsvampet (Untreated)		42,3	23,2	36,1	35,2	100
Kviksølvpræp. (mercury)	100	÷0,8	÷0,3	÷0,7	÷0,6	98
Difolatan 80	200	0,4	÷1,7	÷0,9	÷0,6	98
Manebmiddel	200	0,1	÷0,7	÷0,4	÷0,4	99
Herculite	200	0,3	0	-	-	
Vitavax 75 W	200	-	-	÷0,6	-	

Tabel 35. Afsvampning af hvede med *Fusarium* spp.
Seed dressing of wheat infected by Fusarium spp.

År (Year)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha				Fht.
		Yield and yield increases			Gens.	
Antal forsøg (No. of exp.)		1969	1970	1971	Average	
Uafsvampet (Untreated)		43,8	35,1	43,3	40,7	100
Kviksølvpræp. (mercury)	100	0,6	1,1	5,8	2,5	106
Difolatan 80	200	1,2	0,6	3,0	1,6	104
Manebmiddel	200	1,6	0,5	4,9	2,3	106
Herculite	200	1,1	0,8	-	-	
Vitavax 75 W	200	-	-	5,9	-	

Serie 4

I den fjerde serie udbytteforsøg er tre kvik-sølvfrie midler i to doseringer sammenlignet

med et kviksølvpræparat. Til disse forsøg er der anvendt udsæd, som angivet i tabel 36.

Tabel 36. Udsædens spireevne samt smittegrad med udsædsbårne svampesygdomme til forsøgsserie 4

Germination and percentage fungi infected of various seeds in experiments with seed dressing

År <i>Year</i>	Kornart <i>Species</i>	Sort <i>Variety</i>	spirepct. <i>germinat. p.c.</i>	Fusarium <i>spp.</i>	Sep. <i>nodorum</i>	Helmintho- <i>sporium spp</i>
1971	Byg	Ingrid	—	—	—	—
1972	»	Emir (6 fsg.)	—	—	—	—
1972	»	Lofa (5 fsg.)	98	—	—	37
1973	»	»	—	—	—	—
1972	Rug	Petkus II	90	1	—	—
1973	»	»	80	3	3	—
1972	Hvede	Kranich	66	6	53	1
1973	»	»	94	0	4	—

Tabel 37. Sammenligning af kviksølvfrie afsvampningsmidler med kviksølvpræparat ved afsvampning af byg

Effects of non-mercury and mercury compounds in seed dressing to barley

År (<i>Year</i>)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha <i>Yield and yield increases</i>				Gens. <i>Average</i>	
		1971	1972	1973	1973	23	18
Antal forsøg (<i>No. of exp.</i>)		6	6	5	6	23	18
Ubehandlet (<i>Untreated</i>)		46,4	43,8	47,2	46,2	45,8	45,5
Kviksølvpræparat (<i>mercury</i>)	50	÷0,4	÷0,1	÷0,1	0,3	÷0,1	÷0,1
Benlate 50	50	0	÷0,6	—	÷0,6		÷0,3
»	100	0,6	0	÷0,2	÷0,1	0,1	
Dithane M 45	100	0,6	÷0,2	—	÷0,3		0
»	200	0,7	0,5	÷0,3	÷0,3	0,3	
Vitavax 75 W	100	0,5	0,4	÷0,3	÷0,1	0,3	
»	200	0,1	0,4	0,1	0,2	0,3	

Tabel 38. Sammenligning af kviksølvfrie afsvampningsmidler med kviksølvpræparat ved afsvampning af rug og hvede

Effects of non-mercury and mercury compounds in seed dressing to rye and wheat

År (<i>Year</i>)	g pr. 100 kg	Udbytte og merudbytte, hkg pr. ha <i>Yield and yield increases</i>				rug hvede <i>(rye) (wheat)</i>	
		rug (<i>rye</i>) 1972	rug (<i>rye</i>) 1973	hvede (<i>wheat</i>) 1972	hvede (<i>wheat</i>) 1973	Gens. (<i>Average</i>) 8	Gens. (<i>Average</i>) 10
Antal forsøg (<i>No. of exp.</i>)		4	4	5	5	8	10
Ubehandlet (<i>Untreated</i>)		40,9	37,5	55,1	52,2	39,2	53,7
Kviksølvpræparat (<i>mercury</i>)	100	2,8	÷1,5	1,0	÷0,6	0,7	0,2
Benlate 50	50	2,6	0	2,2	0	1,3	1,1
»	100	3,1	÷0,1	2,5	0,8	1,6	1,7
Dithane M 45	100	2,3	÷0,9	1,6	1,0	0,7	1,3
»	200	2,8	÷1,0	2,3	0,9	0,9	1,6
Vitavax 75 W	100	2,2	÷0,2	1,1	0,5	1,0	0,8
»	200	2,0	÷0,5	1,2	1,2	0,8	1,2

Resultaterne af denne serie fremgår af tabellerne 37 og 38. Forsøgene i byg er udført i 3 år, mens de i rug og hvede er udført i 2 år. Udsæden til disse forsøg har haft en ret god sundhedstilstand, dog med undtagelse af Lofabyggen til de 5 forsøg i 1972, hvor 37 pct. af kernerne var inficeret med *Helminthosporium sativum*, og hveden til forsøgene i 1972, hvor 53 pct. af kernerne var inficeret med *Septoria nodorum*.

Det fremgår af tabel 37, at der i disse forsøg ikke er opnået noget merudbytte for afsvampning af byg med dette smitteniveau, hvorimod der er opnået 2-5 pct. udbytteforøgelse af hveden, der var stærkt inficeret med *Septoria nodorum*, og som havde en spireevne på kun 66 pct. (tabel 38). Udbytteforskellene mellem midlerne er ikke statistisk sikre.

6.5.2 Spiringsoptællinger

I udbytteforsøgene, der har været placeret på forsøgsstationerne, samt i kontrolprøver, er der optalt fremspirede planter pr. 5 m række, når planterne har haft 1-2 blade og de angivne forholdstal er beregnet i forhold til ubehandlede parceller.

De i tabellerne 39, 41 og 43 angivne for-

holdstal er beregnet i forhold til uafsvampet-smittet udsæd.

De angivne spireprocenter nederst i disse tabeller er opgørelser fra kontrolparceller ved Statens plantepatologiske Forsøg, hvor samtlige prøver er udsæt til spiringsbestemmelse samt til iagttagelse for eventuelle sygdoms- og væksthæmningsforekomster.

Det ses i tabel 39 og 40, at Neo-Voronit har virket spirehæmmende de to første år, hvor midlet blev anvendt med 500 g pr. 100 kg udsæd. Det samme gør sig gældende i rugforsøgene (tabel 41 og 42), medens hveden ikke er blevet spireskadet af denne dosering af Neo-Voronit (tabel 43 og 44).

Der er som helhed ikke opnået nogen forbedring af fremspiringen i byg og rugforsøgene. I hvedeforsøgene har der været store årsvariationer i spiringseffekten. I stinkbrandforsøgene (tabel 43) er den største spiringsforøgelse opnået i 1969 og 1971. I forsøgene med spirehæmmende svampesygdomme (serie 2) i hvede (tabel 44) har der været stor virkning af afsvampning i årene 1967 og 1971. Dette stemmer overens med, at udsæden i disse to år har været stærkt inficeret, som det fremgår af tabel 29.

Tabel 39. Afsvampning af byg med sribesyge (*Helminthosporium gramineum*). Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 1
Effects of various seed dressings on germination of barley infected by Leaf Stripe (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh.-smittet=100) <i>Proportionals for germination (untreated-infected=100)</i>				Gens. (Average)
		1967	1968	1969	1970	
Antal forsøg (No. of exp.)		7	11	11	11	40
Kviksølvræparat (mercury)	100	109	96	102	100	101
» »	50	106	96	101	100	100
SN 3922	200	101	96	100	95	98
Neo-Voronit	200*)	92	94	100	97	96
Dithane M 45	200	—	97	99	98	(98)
Ubeh.-usmittet: pct. spir. (p.c.germ.) (Untreated-uninfected)		96,1	83,5	75,1	83,3	84,5
Ubeh.-smittet: pct. spir. (p.c.germ.) (Untreated-infected)		90,3	83,9	76,2	83,9	83,6

*) i 1967-68 500 g.

Tabel 40. Afsvampning af byg med *Fusarium* spp. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 2

Effects of various seed dressings on germination of barley infected by Fusarium spp (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh.-smittet = 100) Proportionals for germination (untreated-infected = 100)				Gens. (Average)
		1967	1968	1969	1970	
Antal forsøg (No. of exp.)		7	7	7	7	28
Kviksølvræparat (mercury)	100	99	82	103	102	97
» »	50	97	92	105	98	98
SN 3922	200	100	90	106	99	99
Neo-Voronit	200*)	96	88	107	100	98
Dithane M 45	200	—	90	104	97	(97)
Ubeh. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		91,6	82,6	79,0	84,1	84,3

*) i 1967-68 500 g.

Tabel 41. Afsvampning af rug med stængelbrand (*Urocystis occulta*). Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 1.

Effects of various seed dressings on germination of rye infected by Stripe Smut (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh.-smittet = 100) Proportionals for germination (untreated-infected = 100)				Gens. (Average)
		1968	1969	1970	1971	
Antal forsøg (No. of exp.)		6	10	9	8	33
Kviksølvræparat (mercury)	100	94	100	105	102	101
» »	50	94	103	108	107	104
SN 3922	200	—	101	104	106	(104)
Neo-Voronit	200*)	91	99	107	111	103
Dithane M 45	200	91	102	107	108	103
Ubeh.-usmittet: pct. spir. (p.c. germ.) (Untr.-uninfected)		70,8	70,0	74,7	75,2	72,7
Ubeh.-smittet: pct. spir. (p.c. germ.) (Untr.-infected)		70,7	70,2	74,4	82,5	74,5

*) i 1968-69 500 g.

Tabel 42. Afsvampning af rug med *Fusarium* spp. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 2

Effects of various seed dressings on germination of rye infected by Fusarium spp (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh.-smittet = 100) Proportionals for germination (untreated-infected = 100)				Gens. (Average)
		1968	1969	1970	1971	
Antal forsøg (No. of exp.)		6	6	5	5	22
Kviksølvræparat (mercury)	100	95	96	105	105	100
» »	50	99	101	82	107	98
SN 3922	200	—	97	90	108	(98)
Neo-Voronit	200*)	97	94	92	107	97
Dithane M 45	200	93	101	94	105	100
Ubeh. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		78,5	76,9	70,4	73,1	74,7

*) i 1968-69 500 g.

Tabel 43. Afsvampning af hvede med stinkbrand (*Tilletia caries*). Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 1

Effects of various seed dressings on germination of wheat infected by Bunt. (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh.-smittet = 100)					Gens. (Average)
		Proportionals for germination (untreated-infected=100)					
		1967	1968	1969	1970	1971	
Antal forsøg (No. of exp.)		6	10	11	11	12	50
Kviksølvræparat (mercury)	100	92	103	147	114	154	126
» »	50	84	106	132	111	155	122
SN 3922	200	88	101	140	113	146	122
Neo-Voronit	200*)	—	108	139	112	141	(126)
Dithane M 45	200	—	102	142	110	138	(124)
Ubeh.-usmittet: pct. spir. (p.c. germ.) (Untr.-uninfected)		47,0	71,2	54,0	55,3	61,2	57,7
Ubeh.-smittet: pct. spir. (p.c. germ.) (Untr.-infected)		54,5	69,2	49,7	51,9	55,6	56,2

*) i 1968-69 500 g.

Tabel 44. Afsvampning af hvede med *Fusarium* spp. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 2

Effects of various seed dressings on germination of wheat infected by Fusarium spp (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubeh.-smittet = 100)					Gens. (Average)
		Proportionals for germination (untreated-infected=100)					
		1967	1968	1969	1970	1971	
Antal forsøg (No. of exp.)		6	6	7	7	7	33
Kviksølvræparat (mercury)	100	155	97	100	95	123	113
» »	50	147	102	99	92	123	112
SN 3922	200	149	96	99	94	120	111
Neo-Voronit	200*)	—	98	94	96	123	(103)
Dithane M 45	200	—	92	94	99	125	(103)
Ubeh. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		35,6	67,2	53,3	63,7	69,0	57,8

*) i 1968-69 500 g.

Tabel 45. Afsvampning af byg med *Fusarium* smitte. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 3.

Effects of various dressings on germination of barley infected by Fusarium spp (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubehandlet = 100)				Gens. (Average)
		Proportionals for germination				
		1968	1969	1970		
Antal forsøg (No. of exp.)		3	4	4	11	
Kviksølvræparat (mercury)	100	105	109	100	105	
Difolatan 80	200	103	103	96	100	
Manebmiddel	200	101	106	96	101	
Herculite	200	104	103	—	(103)	
Vitavax 75 W	200	—	—	101		
Uafsv. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		64,4	80,1	82,0	75,5	

I serie 3 er der, som det ses i tabellerne 45-47, kun små usikre udslag på fremspiringen efter afsvampning, med undtagelse af 4 forsøg i hvede i 1971. I disse forsøg var udsæden, som det ses af tabel 29, stærkt inficeret med *Septoria nodorum*, og midlerne har her forbedret fremspringen med 24-43 pct. Noget påfaldende er den store spiringsforøgelse efter afsvampning med Vitavax 75 W, der ifølge laboratorieforsøgene ikke har fremvist nogen stor effekt overfor spirehæmmende svampe.

svampning af byg. I rugen er der opnået en spiringsforøgelse på 5-11 pct. i gennemsnit af 10 forsøg og for hvedens vedkommende har midlerne givet en forøget fremspiring på 12-18 pct. i gennemsnit af 11 forsøg. De største forøgelser af spiringen er opnået i hvede i 1972, hvor udsæden, som det fremgår af tabel 36, var stærkt inficeret med *Septoria nodorum*. Denne spiringsforøgelse stemmer overens med udbyttet for dette år (tabel 38).

Tabel 46. Afsvampning af rug med *Fusarium*smitte. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 3.

Effects of various seed dressings on germination of rye infected by Fusarium spp (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubehandlet=100)			Gens. (Average)
		Proportionals for germination			
Antal forsøg (No. of exp.)		1969	1970	1971	
Kviksølvræparat (mercury)	100	95	100	101	99
Difolatan 80	200	104	100	100	101
Manebmiddel	200	105	98	104	102
Herculite	200	102	104	—	(103)
Vitavax 75 W	200	—	—	94	
Uafsv. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		78,7	67,8	81,5	76,0

Tabel 47. Afsvampning af hvede med *Fusarium*smitte. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 3.

Effects of various seed dressings on germination of wheat infected by Fusarium spp (field experiments)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubehandlet=100)			Gens. (Average)
		Proportionals for germination			
Antal forsøg (No. of exp.)		1969	1970	1971	
Kviksølvræparat (mercury)	100	99	96	140	112
Difolatan 80	200	99	97	124	107
Manebmiddel	200	100	95	135	110
Herculite	200	96	94	—	(95)
Vitavax 75 W	200	—	—	143	
Uafsv. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		91,1	55,7	69,9	72,2

I serie 4 er der opnået de i tabellerne 48 og 49 angivne spiringsforøgelser. Også i denne serie har der kun været små udslag for af-

6,5,3 Litervægtsbestemmelser

For at undersøge midlernes eventuelle indflydelse på det høstede korn, er der fra udbytte-

Tabel 48. Sammenligning af kviksølvfrie afsvampningsmidler med kviksølvpræparat ved afsvampning af byg. Midlernes indflydelse på fremspiringen i marken. Serie 4
Effects of non-mercury and mercury compounds in seed dressing on the germination of barley (field trials)

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubehandlet=100)				Gens. (Average)
		Proportionals for germination				
Antal forsøg (No. of exp.)		1971	1972	1973		
Kviksølvpræparat (mercury)	50	98	105	106	106	104
Benlate 50	50	96	100	99	103	100
»	100	98	105	99	103	101
Dithane M 45	100	99	98	101	104	100
»	200	98	101	104	104	101
Vitavax 75 W	100	100	102	101	105	102
»	200	96	103	101	105	101
Ubeh. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		59,5	71,0	70,2	85,0	71,5

Tabel 49. Sammenligning af kviksølvfrie afsvampningsmidler med kviksølvpræparat ved afsvampning af rug og hvede. Midlernes indflydelse på fremspiringen. Serie 4
Effects of non-mercury and mercury compounds in seed dressing on the germination of rye and wheat

År (Year)	g pr. 100 kg	Forholdstal for spiring (ubehandlet)=100				Gens. (Average)	
		Proportionals for germination		rug hvede		rug (rye)	hvede (wheat)
Antal forsøg (No. of exp.)		rug (rye)	hvede (wheat)	rug (rye)	hvede (wheat)		
Kviksølvpræparat (mercury)	50	101	115	126	110	108	118
Benlate 50	50	97	113	125	106	105	116
»	100	97	112	125	100	105	114
Dithane M 45	100	101	120	128	104	111	116
»	200	100	113	126	106	107	116
Vitavax 75 W	100	101	114	118	103	108	121
»	200	111	111	120	101	111	112
Ubeh. (Untr.): pct. spir. (p.c. germ.)		81,0	67,8	78,4	81,0	74,4	79,6

forsøgene udtaget prøver til bestemmelse af litervægten. Der har med undtagelse af stinkbrandforsøgene ikke været sikre udslag.

I forsøgene med hvede har stinkbrandsmiten nedsat litervægten væsentligt, og de enkelte års vægttal bringes nedenstående for uafsvampede parceller, henholdsvis smittet og usmittet.

kontrolparcel i løbet af forsøgsperioden bliver inficeret som angivet i tabel 3.

De øvrige resultater af litervægtsbestemmelserne er angivet summarisk i tabellerne 50-52. Der er ikke med de anvendte midler konstateret sikre udslag for det høstede korns litervægt med undtagelse af forsøgsserie 1, hvor den er

	gram pr. liter				
	1967	1968	1969	1970	1971
Udsæd smittet fra forsøgets start	727	732	751	696	704
» usmittet » » »	763	769	774	743	702

Det ses af disse tal, at forskellen i litervægten forøget 7-8 pct. efter afsvampning af stinkbrandinficeret hvede (tabel 52).

Tabel 50. Afsvampningsmidlers indflydelse på det høstede korns litervægt. Byg
Effects of seed dressing on the weight of kernels of barley

	g pr. 100 kg	g pr. liter			
		1	2	3	4
Forsøgsserie (<i>Experiment series</i>)		1	2	3	4
Antal forsøg (<i>No. of experiment</i>)		24	24	9	18
Uafsvampet-usmittet (<i>Untreated-uninfected</i>)		713	—	—	—
» -smittet (» -infected)		714	698	703	687
Kviksølvpræparat (<i>mercury</i>)	50	714	700	—	686
» »	100	715	699	704	—
Neo-Voronit	200	714	699	—	—
Dithane M 45	100	—	—	—	686
»	200	719	705	—	686
SN 3922	200	714	699	—	—
Difolatan 80	200	—	—	703	—
Dithane M 22	200	—	—	703	—
Benlate 50	50	—	—	—	684
»	100	—	—	—	685
Vitavax 75 W	100	—	—	—	686
»	200	—	—	—	686

Tabel 51. Afsvampningsmidlernes indflydelse på det høstede korns litervægt. Rug
Effects of seed dressing on the weight of kernels of rye

	g pr. 100 kg	g pr. liter			
		1	2	3	4
Forsøgsserie (<i>Experiment series</i>)		1	2	3	4
Antal forsøg (<i>No. of experiments</i>)		15	14	8	8
Uafsvampet-usmittet (<i>Untreated-uninfected</i>)		745	—	—	—
» -smittet (» -infected)		743	745	742	720
Kviksølvpræparat (<i>mercury</i>)	50	742	746	—	—
» »	100	743	745	739	718
Neo-Voronit	200	743	744	—	—
Dithane M 45	100	—	—	—	718
»	200	745	745	—	717
SN 3922	200	749*)	750°)	—	—
Difolatan 80	200	—	—	738	—
Dithane M 22	200	—	—	739	—
Benlate 50	50	—	—	—	720
»	100	—	—	—	719
Vitavax 75 W	100	—	—	—	720
»	200	—	—	—	720

*) 11 forsøg. °) 10 forsøg.

Tabel 52. Afsvampningsmidlernes indflydelse på det høstede korns litervægt. Hvede
Effects of seed dressing on the weight of kernels of wheat

Forsøgsserie (<i>Experiment series</i>)	Antal forsøg (<i>No. of experiment</i>)	g pr. 100 kg		g pr. liter	
		1	2	3	4
Uafsvampet-usmittet (<i>Untreated-uninfected</i>)		751	—	—	—
» -smitet (» -infected)		722	775	767	762
Kviksølvpræparat (<i>mercury</i>)	50	771	776	—	—
»	100	773	778	770	763
Neo-Voronit	200	770*)	779*)	—	—
Dithane M 45	100	—	—	—	763
»	200	782	780	—	764
SN 3922	200	777	782*)	—	—
Difolatan 80	200	—	—	769	—
Dithane M 22	200	—	—	769	—
Benlate 50	50	—	—	—	764
»	100	—	—	—	765
Vitavax 75 W	100	—	—	—	763
»	200	—	—	—	763

*) 22 forsøg.

7. Diskussion

Det danske sædekorns forbedrede sundheds-tilstand har lejlighedsvis medført tvivl om behovet for regelmæssig afsvampning. Indberetninger fra bl.a. planteavlskonsulenter giver dog et sikkert indtryk af, at de udsædsbårne sygdomme ikke er udryddet, men holdt nede på et lavt niveau, idet der jævnlig konstateres angreb efter udeladelse af afsvampning gennem få generationer (14).

Lignende indberetninger foreligger fra Sverige, hvor der indførtes forbud mod anvendelse af kviksølvholdige afsvampningsmidler til vårsæd fra 1965 undtagen for kornpartier, hvor 15 pct. eller mere er inficeret med spiringshæmmende svampesygdomme (15). Nedennævnte undersøgelser viser opformeringen af stribesygge i Skåne fra 1967 til 1973 *Olofsson* (13).

Pct. bygmarker med stribesygge	
1967	2
1970	4
1971	36
1973	2

Nedgangen fra 1971 til 1973 skyldes en ændring i bestemmelserne, således at det blev tilladt at anvende kviksølvholdigt afsvamp-

ningsmiddel, hvor der blev konstateret angreb af *Helminthosporium* arter i udsæden (15).

En undersøgelse over opformering af udsædsbårne svampesygdomme blev igangsat i 1967 på enkelte af Statens forsøgsstationer. Uafsvampet udsæd blev sået i 1967. Det høstede korn blev derefter udsået uden afsvampning de følgende år, dog er halvdelen af byggen afsvampet med kviksølvmiddel i 1973. Der blev foretaget optællinger af planter med angreb af de nævnte sygdomme og resultaterne ses i tabel 53. Der er her tale om enkelte marker på ca. en halv ha, hvorfor det formodes, at smitten ville brede sig betydelig hurtigere, såfremt afsvampning af udsæd blev udeladt i større omfang.

Lignende betragtninger kan anlægges for det i tabel 3 faldende angreb af stribesygge i ubehandlet. Der er her tale om relativt små parceller, hvor smittetrykket er lille, hvorfor der sker en vis fortynding af angrebet.

Noget lignende forholder det sig med stængelbrand, der har en ret lav sporeproduktion, men hvor sporerne kan spredes under tærskningen.

Hos hveden sker sporespredningen udelukkende ved, at de inficerede kerner slås i stykker under tærskningen og smitter de sunde kerner. Dette er ligeledes forklaringen på den stærke

Tabel 53. Oversigt over opformering af svampesygdomme i korn 1967-73
Survey of increases of fungi diseases in Cereals in various places 1967-73

	Antal angrebne planter pr. 100 m ² No. of plants with attack per 100 m ²						
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
					ubejdet		bejdet
					(untr.)		(treated)
	Stribesyge på byg (<i>Barley Leaf Stripe</i>)						
Arslev	0	0	0	0	6	93	-
Rønhave	0	0	7	0	*	*	*
Studsgård	0	0	20	156	53	740	776
Tylstrup	0	0	0	0	0	464	892
Statens plantepat. forsøg	0	0	20	20	40	200	9
	Stængelbrand på rug (<i>Stripe Smut on Rye</i>)						
Studsgård	-	0	2	2	20	114	27
Tylstrup	-	0	0	0	0	10	0
Statens plantepat. forsøg	-	0	0	0	*	35	4
	Stinkbrand på hvede (<i>Bunt of Wheat</i>)						
Rønhave	-	0	0	0	0	0	1287
Statens plantepat. forsøg	-	0	0	0	0	0	-

* enkelte angrebne planter i marken.

infektion, der er sket af hveden i kontrolparcellerne som vist i tabel 3.

Der har i optællingsforsøgene med hvedens stinkbrand været en aftagende virkning af kviksvølvpræparater. *Gram* (2,3) nævner således en næsten fuldstændig bekæmpelse efter såvel fugt- som tørsvampning. *L. C. Jones* (4) angiver forskellig virkning overfor hvedens stinkbrand af forskellige kviksvølvforbindelser. I otte egne forsøg med tørsvampning med alkylkviksvølvforbindelse (*Aagrano*) og en alkoxykviksvølvforbindelse (*Ceranit T*) er opnået følgende resultater, hvor det gennemsnitlige angreb i ubehandlet var 18,2 pct.

Af optællingsforsøgene fremgår det endvidere, at der er stor forskel på de enkelte sygdommes bekæmpelsesmuligheder. Mest specifik med hensyn til kemiske midlers effekt er nøgen brand på byg og hvede, idet der kun er enkelte midler der virker herpå. *Helminthosporium*-arterne (i forsøgene *Helminthosporium gramineum*, *H. teres* og *H. avenae*) er ligeledes ret svære at bekæmpe tilfredsstillende, hvorimod de fleste af de prøvede midler har virket mod rugens stængelbrand og hvedens stinkbrand. Af bl.a. disse årsager, er det på nuværende tidspunkt ikke muligt at erstatte kviksvølvpræparater med et enkelt kviksvølvfrit præparat. Der

	g pr. 100 kg v. 1/1 dosis	Pct. effekt				
		1/4	1/2	1/1	2/1	
Alkylkviksvølvforbindelse	Hg 1,2 %	100	37,4	56,0	83,0	96,2
Alkoxykviksvølvforbindelse	Hg 1,5 %	100	23,1	40,7	67,0	88,5

Der ses her en bedre effekt mod hvedens stinkbrand efter afsvampning med alkylforbindelsen end med alkoxyforbindelsen. I tre forsøg med »oliebejdsemidler« kunne en lignende forskel ikke konstateres.

må vælges erstatningsmiddel efter hvilken kornart og sygdom, der ønskes bekæmpelse eller forebyggelse mod.

Indtil der foreligger kviksvølvfrie afsvampningsmidler med bredere virkningsområde end

de hidtil kendte, er det afgørende at udsæds-generationerne til og med certificeret sædekorn 1. generation (stamsæd) holdes fri for udsæds-bårne svampesygdomme gennem afsvampning med kviksvølvholdige midler, da anvendelse af sådanne i henhold til Miljøministeriets bekendtgørelse af 28. november 1973 kun er lovlig til Præ-basissæd, Basissæd og Certificeret sædekorn 1. generation (elite, original og stamsæd).

Der er i perioden, som beretningen omhandler udført afsvampningsforsøg med en lang række kemiske forbindelser udover de nævnte. De fleste af disse er udgået efter orienterende undersøgelser på grund af manglende virkning, stærk spirehæmning eller af fabrikationsmæssige og toksikologiske årsager. Endvidere er der udført forsøg med forskellige blandingskombinationer af nogle af de nævnte midler. Forsøgs-materialet vedrørende disse blandinger er endnu for spinkelt til, at der kan uddrages nogen konklusion.

Enkelte af de anførte midler har hæmmet fremspiringen. Således har Neo-Voronit virket lidt spirehæmmende i bygforsøgene, medens dette ikke har været tilfældet i vintersædsforsøgene.

Laboratorieforsøgene, der er udført for at undersøge midlernes effekt mod svampe, der forårsager brunfarvning af rødder og kimske-der samt hæmning af spiringen, er en hurtig metode til screening af en lang række midler og doseringer. Hvor der er flere patogener svampe på den anvendte såsæd, er resultaterne ikke entydige, idet en effekt mod een eller flere af disse svampe, kan forbedre vækstbetin-gelserne for andre svampe, som pågældende middel ingen eller ringe virkning har mod, og derved give et forkert billede af midlets virkningsområde.

Det er forsøgt at smitte udsæd til labora-torie- og væksthuseforsøg med *Fusarium*smitte for at undgå blanding af flere svampe på samme udsæd. Smitten er søgt etableret ved at tilføre en sporeopslemning af den ønskede svamp til udsæden. En betingelse for infektion

var dog et ret højt fugtighedsniveau, og derved blev spiringen af kernerne indledt samtidig.

En nødvendig nedtørring for at kunne dosere afsvampningsmidlerne medførte, at den igang-satte spiring blev afbrudt kunstigt, hvorved de opnåede resultater blev noget usikre.

En ulempe var det endvidere, at den tilførte smitte forblev udvendig på kernerne hvilket gennemgående gav en bedre bekæmpelse, end hvor kernerne var naturligt inficeret, hvor smitstoffet er trængt dybere ind i kernerne.

Udbytteforsøgene med byg og hvede er anlagt på almindeligt forekommende jordtyper og i alle landsdele (Roskilde, Tystofte, Aarslev, Blangstedgård, Rønhave, Borris, Studsgård, Tylstrup og Ødum), medens forsøgene med rug overvejende er anlagt på lettere jordtyper, der normalt anvendes til rugdyrkning (Jyndevad, Askov, Studsgård, Tylstrup) samt Ødum.

De opnåede resultater danner ikke basis for opdeling af forsøgene efter jordtyper eller andre kriterier.

De anvendte midlers virkningsområde i forsøgene, samt deres eventuelle spiringshæm-mende virkning er summarisk sammenstillet nedenfor, hvor midlerne er grupperet efter indhold af aktivt stof.

Dithiocarbamatforbindelser

AAmagan, Dithane M22, manebmidler: Virk-ning på højde med kviksvølvpræparater mod stribesyge og bladpletsyge. God virkning mod stængelbrand og stinkbrand. Ringere virkning end kviksvølv mod spirehæmmende svampe. Giver spireforsinkelse og spirehæmning ved overdosering.

Dithane M 45: Lidt ringere virkning end kviksvølv mod stribesyge og bladpletsyge. God virkning mod stængelbrand og stinkbrand. Ringere virkning end kviksvølv mod spirehæm-mende svampe. Giver spireforsinkelse og spirehæm-ning ved stor overdosering.

Midler med indhold af hexachlorbenzen.

Hercules 3944, Herculite: Uacceptabel virkning mod stribesyge. God virkning mod stængel-brand og stinkbrand. Ringere virkning mod

spirehæmmende svampe end kviksølv. Har ved overdosering forsinket fremspiringen væsentligt.

SN 3922: Uacceptabel virkning mod sribesyge. Lidt ringere end kviksølv mod stængelbrand. God virkning mod stinkbrand. Lidt ringere virkning end kviksølv mod spirehæmmende svampe.

Voronit: Virkningsløst mod sribesyge. Ringe virkning mod stængelbrand. God virkning mod stinkbrand.

Midler med indhold af benzimidazol-forbindelse.

Voronit: se ovenfor.

Neo-Voronit: Nogenlunde virkning mod sribesyge og bladpletsyge ved høj dosering. God virkning mod stængelbrand og stinkbrand. God virkning mod spirehæmmende svampe. Ved overdosering har midlet forårsaget spireskade i byg.

Tecto 60: Ringe virkning mod sribesyge. Nogenlunde virkning mod stængelbrand og god virkning mod stinkbrand.

ME 77: Ringe virkning mod sribesyge. Ingen virkning mod stængelbrand og ringe virkning mod stinkbrand, hvilket nok skyldes for lille indhold af aktivt stof. Tilstrækkelige mængder middel for at give acceptabel virkning, vil ikke kunne fastholdes på kernerne.

Derosal: Virkningsløst mod sribesyge. God virkning mod stængelbrand og stinkbrand.

Bavistin: Ikke prøvet mod sribesyge. God virkning mod stængelbrand og stinkbrand.

Benlate 50: Virkningsløst mod sribesyge. God virkning mod stængelbrand, stinkbrand og nøgen brand på hvede. Virkningen mod spirehæmmende svampe som med kviksølv. Ved at kombinere Benlate 50 med maneb er denne virkning forøget. Har ved overdosering virket lidt spirehæmmende.

Midler med indhold af TCMTB 2-(thiocyanomethyl-thio)benzothiazol.

TCMTB: Der er i forsøgene anvendt forskellige formuleringer, såvel pulverformige som flydende: Nogenlunde virkning mod sribesyge

og stængelbrand. Dårlig virkning mod stinkbrand. Spirehæmmende i byg, rug og hvede.

Andre midler

TSC-44-CM: Ikke prøvet mod sribesyge. Nogenlunde virkning mod stængelbrand. Ringe virkning mod stinkbrand. Spirehæmmende.

Thiram 80: Ringe virkning mod udsædsbårne sygdomme. Ofte stor gavnlig virkning på fremspiringen af planterne.

Difolatan 80: Ringe virkning mod udsædsbårne sygdomme. Ofte stor gavnlig virkning på fremspiringen af planterne.

Vitavax 75 W: Nogenlunde virkning mod sribesyge, bladpletsyge, stængelbrand, stinkbrand og nøgen brand på byg og hvede. For ringe virkning mod spirehæmmende svampe.

LAC 82090, Frapane: Virkning som Vitavax 75 W, med forbedret virkning overfor spirehæmmende svampe på grund af indhold af kobberforbindelse.

Panocline: Forbindelsen har været med i forsøgene som forskellige saltformuleringer, såsom acetat, monosulfat og sesquisulfat. For ringe virkning mod sribesyge, stængelbrand og stinkbrand.

B 5789: God virkning mod sribesyge, stængelbrand, stinkbrand og spirehæmmende svampe. Noget spirehæmmende.

BAS 3270 F: God virkning mod nøgen brand på byg. Har i et enkelt overdoseringsforsøg forsinket fremspiringen stærkt.

BAS 3191 F: Stærkt spirehæmmende i forsøg med nøgen bygbrand.

8. Konklusion

Systematisk afsvampning er en betingelse for opretholdelse af nogenlunde sygdomsfri udsæd.

Ingen af de hidtil prøvede kviksølvfrie midler har så bredt virkningsspektrum, at de kan erstatte kviksølvholdige midler mod samtlige sygdomme, men blanding af flere typer midler forbedrer alsidigheden væsentligt. Sygdomme forårsaget af *Helminthosporium*svampe har været vanskelige at bekæmpe, medens de bedste resultater er opnået overfor hvedens stinkbrand.

Midler med indhold af hexachlorbenzen (SN 3922, Herculite, Hercules 3944, Voronit) er udgået af forsøgene på grund af, at dette stof persisterer længe i jorden.

Der har i forsøgene generelt været god overensstemmelse mellem antallet af smittede kerner i udsæden og de opnåede merudbytter.

Hvor udsæden har været fri for, eller med kun svage angreb af svampesydomme, er der ikke opnået noget merudbytte for afsvampning.

9. Litteratur

1. *Ferdinandson, C.* (1954). Smitsomme sygdomme hos landbrugsplanterne. D.S.R. forlag. Den kgl. Vetr. og Landbohøjskole. Hefte 2.
2. *Gram, E.* (1929). Afsvampningsundersøgelser III Korn og græsfrø. Tidsskr. for Planteavl: 35, 141-268.
3. *Gram, E.* (1931). Afsvampningsundersøgelser IV Udbytteforsøg med kornarterne. Tidsskr. for Planteavl: 37, 659-674.
4. *Jones, L. C. and Smith, J.* (1972). Victorian Plant Research Institute Report. No 6, Jan. 1970-Dec. 1971.
5. *Kietreiber, M.* (1961). Die Erkennung des Septoria-Befalles von Weizenkörnern bei der Saatgutprüfung. Pflanzenschutzberichte (Wien). 26, 129-157, ill.
6. *Lindgård, J. og Christensen, Vagn A.* (1971). Forsøg med afsvampning af såsæd. Beretning om fællesforsøg i Landbo- og Husmandsforeningerne 1970, 68-78.
7. *Magnus, Håkon A.* (1970). Mercury-Tolerance in *Pyrenophora avenae* in Norway. (Kvikspølvtoleranse hos *Pyrenophora avenae* i Norge). Statens plantevern. Vollebakk, Melding nr. 47, 1-8.
8. *Noble, Mary, Macgarvie, Q. D., Hans, A. F. and Leafe, E. L.* (1966). Resistance to Mercury of *Pyrenophora avenae* in Scottish Seed oats. *Planthology*. 15: 23-28.
9. *Nøddegaard, E., Hansen, Torkil og Rasmussen, A. Nøhr* (1969). Afprøvning af plantebeskyttelsesmidler 1968. (Testing of fungicides and insecticides in 1968). Tidsskr. f. Planteavl 73, 488-548.
10. – (1970). Afprøvning af plantebeskyttelsesmidler 1969. (Testing of fungicides and insecticides in 1969). Tidsskr. f. Planteavl: 74, 618-661.
11. *Nøddegaard, E. og Hansen, Knud E.* (1972). Forsøg med plantebeskyttelsesmidler i landbrugs- og specialafgrøder 1970 (Experiments with Fungicides and Insecticides in Agricultural and other Field Crops in 1970. Tidsskr. f. Planteavl: 76, 63-76.
12. *Olofsson, Börje* (1972). Undersökningar rörande sotsjukdomar hos stråsåd. Växtskyddsnotiser 5-6, 70-80.
13. *Olofsson, Börje* (1973). Personlig meddelelse.
14. Statens plantepatologiske Forsøg: Månedsoversigt over plantesydomme. Årgang: 1966-72.
15. Svensk Forfattningssamling (1965). Nr. 530, samt lantbruksstyrelsens kungörelse 1971: 10.

Manuskript modtaget den 1. november 1974